

**Bulletin du
Cercle
Andries Steven**

cercle
Andries Steven
kring

**Nieuwsbrief
Andries Steven
Kring**

N° 20 – décembre 2024

Nr 20 – december 2024

Contenu

Autour de la langue

- 'Een krakende karre da ridt varre'
René Despicht
- Projet du patrimoine littéraire : 'n Zitting voor de Vrederechter de Romain Van de Meule
- Une révolution dans l'enseignement du néerlandais en Wallonie ?
- À propos des moulins et des terrains instables
- La semaine du néerlandais
- Paroles de président
- La langue régionale de Flandre française
- Néerlandais et flamand
- Sélection de livres en néerlandais
- Sélection de livres en français
- Livres en libre accès

Histoire

- Saint Nicolas, grec ou flamand ?
- La Flandre se souvient : Joseph Schrevel, travailleur obligatoire à Breslau

Arts et culture

- Livr'arbitres
- La Cathédrale des faubourgs
- Sombres clochers de Gand
- Magnifique trouvaille pour le patrimoine lillois

Divers

- Présentation d'autres associations : L'Association Mémoire de l'abbé Lemire
- Prix du Comité pour la Flandre française
- Coopération Poperinge-Hazebrouck
- Une soirée de poèmes en néerlandais et en flamand
- Théâtre populaire pour la Flandre française de Flor Barbry
- Initiatives culturelles

Comité éditorial :

Gilbert ALLEMESCH, Karel APPELMANS, Wido BOUREL, Philippe CAEYSEELE, Etienne SCHRYVE, Damien TOP, Alain WALENNE.

A contribué à ce numéro :

Jean-Philippe LE GUEVEL

Secrétariat du Cercle Andries Steven

cercle.andries.steven@gmail.com

Inhoud

Rondom de taal

- 3 - 'Een krakende karre da ridt varre'
Renaat Despicht
- 8 - Project literair erfgoed: 'n Zitting voor de Vrederechter van Romain Van de Meule
- 8 - Een revolutie in het onderwijs van het Nederlands in Wallonië?
- 10 - Over molens en onvaste grond
- 14 - De week van het Nederlands
- 14 - De woorden van de president
- 15 - De Frans-Vlaamse Streektaal
- 15 - Nederlands en Vlaams
- 16 - Selectie Nederlandstalige boeken
- 17 - Selectie Franstalige boeken
- 17 - Open Access boeken

Geschiedenis

- 18 - Sinterklaas, Grieks of Vlaams?
- 20 - Vlaanderen herinnert zich: Joseph Schrevel, verplicht tewerkgestelde in Breslau

Kunst en cultuur

- 21 - Livr'arbitres
- 21 - De kathedraal van de buitenwijken
- 23 - Sombere torens van Gent
- 24 - Prachtige vondst voor het erfgoed van Rijnssel

Varia

- 25 - Voorstelling andere verenigingen: Vereniging ter nagedachtenis aan E.H. Lemire
- 25 - Prijzen van het Komitee voor Frans-Vlaanderen
- 28 - Samenwerking Poperinge-Hazebroek
- 29 - Een avond met gedichten in het Nederlands en het Vlaams
- 30 - Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen
- 30 - Culturele initiatieven

Redactieraad:

Aan dit nummer werkte mee:

Secretariaat van de Andries Stevenkring

andries.steven.kring@gmail.com

Couverture/kaft: Jan Steen: De rederijkers aan een venster ca 1664

Een krakende karre da ridt varre

(Un chariot qui grince va loin)

René Despicht

L'historien local et écrivain René Despicht est né à Ochtezele le 25 mars 1870. Il a grandi à Arnèke et décéda le 6 mars 1960 à Steenvoorde. René Despicht n'avait pas une santé très solide ; il a souffert toute sa vie de dépression. Il ne pouvait donc occuper un emploi permanent. Cet homme vécut pourtant presque 90 ans, illustrant parfaitement la devise qu'il avait adoptée : « *Een krakende karre da ridt varre* » (un chariot qui grince va loin).

Enfance et études

René Despicht est né dans une famille de petits agriculteurs de langue flamande. Quand il eut cinq ans, ses parents déménagèrent à Arnèke, où le jeune René fréquenta l'école primaire. Despicht commença sa formation sacerdotale au petit séminaire d'Hazebrouck. Il étudia ensuite la théologie au grand séminaire de Lille, puis la philologie et la littérature germanique à la Faculté Catholique. Il fut ordonné prêtre le 4 juin 1898.

C'est à Lille que René Despicht fit la connaissance du professeur Camille Looten, son professeur d'anglais. Looten était à cette époque président du *Comité Flamand de France* (CFF). Plus tard, il accepta aussi la présidence d'honneur du *Vlaams Verbond van Frankrijk*.

Pour René Despicht, Camille Looten ne fut pas qu'un professeur et un mentor, ce fut aussi un ami, et cela jusqu'à la mort de Looten en 1941.

Pasteur du pays

René Despicht avait encore un pied dans le XIXe siècle lorsqu'il commença sa carrière comme professeur au prestigieux Collège Jeanne d'Arc de Lille. En proie à des problèmes de santé, il dut faire une première pause après trois années

'Een krakende karre da ridt varre'

Renaat Despicht

De schrijver en heemkundige Renaat Despicht werd geboren in Ochtezele op 25 maart 1870. Hij groeide op in Arneke en overleed in Steenvoorde op 6 maart 1960. Renaat Despicht had geen sterke gezondheid. Hij werd zijn leven lang geplaagd door geestelijke inzinkingen. Hierdoor kon hij geen ambt blijvend bekleeden. En toch werd deze man

bijna 90 jaar. Zijn levensspreuk '*Een krakende karre da ridt varre*' (Het zijn krakende wagens die het verste rijden) was hem op het lijf geschreven.

Jeugd jaren en studies

Renaat Despicht was geboren in een Vlaamssprekende familie van kleine landbouwers. Toen hij vijf jaar was verhuisden zijn ouders naar Arneke waar de jonge Renaat lager onderwijs genoot. Despicht begon aan een priesteropleiding aan het kleine Seminarie van Hazebroek. Vervolgens studeerde hij theologie aan het groot seminarie te Rijsel, en Germaanse filologie en letteren aan de Vrije Universiteit aldaar. Op 4 juni 1898 werd hij tot priester gewijd.

Het was in Rijsel dat Renaat Despicht Prof. Dr. Camiel Looten, zijn docent Engelse taal, leerde kennen. In die tijd was Looten voorzitter van het Comité Flamand de France (CFF). Later aanvaardde hij nog het erevoorzitterschap van het Vlaams Verbond van Frankrijk. Camiel Looten was voor Renaat Despicht niet alleen een professor en mentor, maar ook een vriend, en dit tot aan de dood van Looten in 1941.

Pastoor van te lande

Renaat Despicht begon zijn loopbaan met nog een voet in de negentiende eeuw, als leraar aan het prestigieuze Jeanne d'Arc college in Rijsel. Door gezondheidsproblemen geplaagd moest hij na drie jaar lesgeven al een eerste keer passen: in 1901 werd hij op rust gestuurd naar Ochtezele.

d'enseignement : en 1901, il fut envoyé en cure de repos à Ochteele.

De 1903 à 1920, Despicht accepta la fonction de vicaire dans la paisible bourgade de Zegerscappel. C'est là qu'habitait aussi Justin Blanckaert (1863-1944), descendant des sept Blanckaert qui combattirent aux côtés de Zannekin en 1328. Ainsi se constituait un nid de conscience flamande et néerlandaise à Zegerscappel. À partir de 1920, Despicht fut nommé vicaire à Winnezele.

Au bout de cinq ans, il fut définitivement exempté de service paroissial en raison de douleurs chroniques persistantes. René Despicht déménagea alors à Steenvoorde pour se reposer. Il y vécut jusqu'à sa mort.

Cette dispense définitive lui laissa le temps de se consacrer à l'histoire locale, à l'onomastique, et d'étudier toutes sortes de langues. À côté du néerlandais et du français, sa première langue étrangère en tant qu'étudiant était l'anglais. Pendant la Première Guerre mondiale, il fut détaché auprès de l'état-major de l'armée anglaise pendant quatre ans comme interprète anglais-français. Il parlait également couramment l'allemand qu'il avait étudié à Aix-la-Chapelle, ainsi que d'autres langues : le grec, l'hébreu, le latin, l'espagnol, le portugais et le russe.

L'Almanach de Tisje Tasje

De 1899 à 1914, René Despicht fut l'un des auteurs anonymes de l'Almanach de Tisje Tasje, en collaboration avec A. Dehaese, L. Crémon et le prêtre et homme politique bien connu Jules Lemire. Cet almanach, édité par le CFF, était tiré à 6000 exemplaires, tirage respectable pour l'époque. La publication comportait de beaux morceaux de culture populaire, écrits exclusivement en flamand/néerlandais, des textes humoristiques, des histoires, des proverbes, des comptines populaires. Également beaucoup d'articles historiques et folkloriques

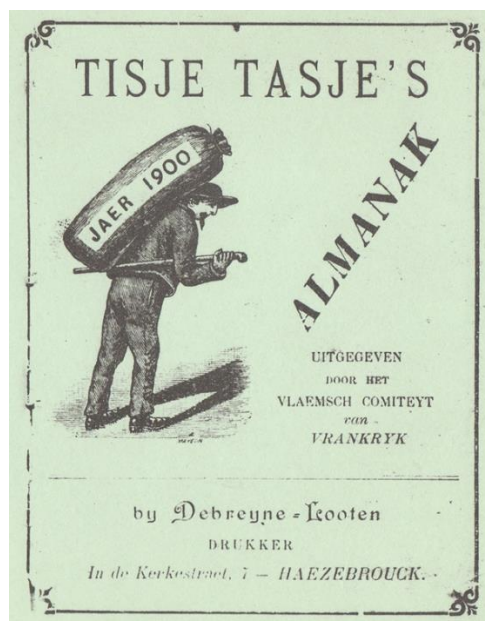
Tussen 1903 en 1920 aanvaardde Despicht toch een benoeming als kapelaan in het vredige Zegerskapel. Daar woonde ook Justin Blanckaert (1863-1944), afstammeling van de zeven Blanckaerts die in 1328 vochten aan de zijde van Zannekin. Zo broeide in Zegerskapel een nest van Vlaams en Nederlands bewustzijn. Vanaf 1920 verbleef Despicht vervolgens als kapelaan in Winnezele. Na vijf jaar werd hij definitief vrijgesteld van parochiedienst door blijvende chronische klachten. Zo verhuisde Renaat Despicht op rust naar Steenvoorde waar hij tot aan zijn dood zou blijven wonen.

Deze definitieve vrijstelling gaf hem de tijd om zich te bekwamen in heemkunde, naamkunde en om allerlei talen te studeren. Naast Nederlands en Frans uiteraard, was zijn eerste vreemde taal als student het Engels geweest. Tijdens WO I werd hij trouwens vier jaar lang gedetacheerd bij de Engelse legerstaf als tolk Engels-Frans. Duits sprak hij ook vlot want hij had de taal in Aken gestudeerd. En er zouden nog een tiental andere talen volgen: Grieks, Hebreeuws, Latijn, Italiaans, Spaans, Portugees en Russisch.

Tisje Tasje's Almanak

Al tussen 1899 en 1914 was Renaat Despicht een van de anonieme samenstellers van Tisje Tasje's Almanak. Hij deed dat samen met de bekende priester en politicus J. Lemire, A. Dehaese en L. Crémon. Deze Almanak, uitgegeven door het CFF, werd op een oplage van 6.000 exemplaren gedrukt, toch een deftige oplage voor die periode.

De publicatie bevatte prachtige stukken volkscultuur, uitsluitend in het Vlaams/Nederlands geschreven: koddige stukken, vertellingen, spreekwoorden, volksrijmen. En ook een rijkelijk aanbod aan heemkundige en volkskundige gegevens over zon en maan, over de dagen van het jaar en een karrenvracht aan weerspreuken. Het was in een tijd dat de Frans-Vlamingen nog leefden volgens het ritme van de seizoenen. De spreuken werden

sur les astres, des éphémérides et une multitude de dictons météorologiques. C'était une époque où les Flamands de France vivaient encore au rythme des saisons. Les dictons étaient choisis ou coécrits par René. Mais ne cherchez pas son nom : la plupart de ces textes ne sont pas signés. Selon ses contemporains, la prose créative de cet almanach est à attribuer à Despicht avec certitude. Malheureusement, la Première Guerre mondiale mit fin à cette initiative.

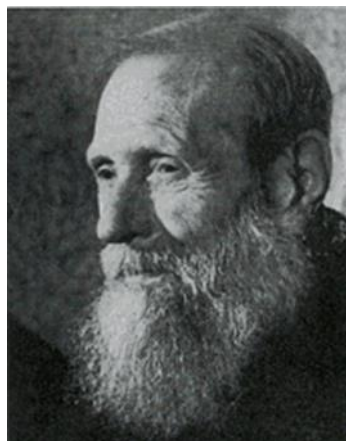
Les Almanachs de Tisje Tasje qui paraîtront plus tard, entre 1924 et 1940, en partie dans une édition bilingue, n'auront rien à voir avec l'édition d'avant-guerre, à l'exception du nom. René Despicht n'y a pas participé.

Écrivain et philologue

Une fois libéré de la plupart de ses obligations pastorales, Despicht put se consacrer pleinement à la cause flamande en Flandre française et à ses chères études.

Jean-Marie Gantois témoigne : « Il écrivait énormément, mais il n'aimait guère faire connaître ses écrits. Heureusement, il était assisté de ses amis et de ses étudiants qui, pour ainsi dire, lui arrachaient ses textes des mains pour les confier à des revues et autres publications. »

René Despicht écrivait souvent sans signer ou sous un pseudonyme. En tant que prêtre, il devait agir avec prudence vis-à-vis de sa hiérarchie. Mais il détestait surtout attirer l'attention. L'un de ses pseudonymes était Renteka, l'ancien nom d'Arneke, le village de sa jeunesse. Il signait également Steenvoorde ou Beenvoorde, autant de jalons reconnaissables dans sa vie.

Un Flamand engagé

On peut considérer René Despicht comme un Flamand engagé. Il collabora à toutes les revues régionalistes publiées en Flandre française après la Première Guerre mondiale : *Le Beffroi de Flandre*, *Le Mercure de Flandre*, *Vlaamsche Stemme in Vrankrijk*. Il a aussi pleinement collaboré au *Vlaams Verbond van Frankrijk* et à toutes ses publications. Il a écrit pour la revue du

mede door Renaat gekozen, bewerkt of geschreven. Maar zoek niet naar zijn naam: de meeste van deze teksten verschenen anoniem. Volgens tijdgenoten is het scheppend proza in deze almanak met zekerheid aan Despicht toe te schrijven. Spijtig genoeg maakte Wereldoorlog I een eind aan dit eerste initiatief.

De Tisje Tasje's almanakken die later, tussen 1924 en 1940, opnieuw zouden verschijnen, deels in een tweetalige editie, hadden op de naam na, niets te maken met de vooroorlogse uitgave. Renaat Despicht heeft er ook niet aan meegewerkt.

Schrijver en filoloog

Eens van zijn meeste verplichtingen als priester vrijgesteld kon Despicht zich ten volle inzetten én voor de Vlaamse zaak in Frans-Vlaanderen, én voor zijn dierbare studies.

Jean-Marie Gantois getuigt: "hij schreef zeer veel. Maar hij voelde er weinig voor om zijn penenvruchten bekend te maken. Gelukkig werd hij door zijn vrienden en leerlingen bijgestaan die hem zijn teksten, om zo te zeggen, uit de hand rukten en aan tijdschriften en andere uitgaven toevertrouwden."

Renaat Despicht schreef dikwijls naamloos of onder schuilnaam. Als priester moest hij omwille van zijn oversten voorzichtig optreden. Maar hij had voornamelijk een hekel aan te veel aandacht rond zijn persoon. Een van die schuilnamen was Renteka, de oernaam voor Arneke, het dorp van zijn jeugd. Hij tekende ook met Steenvoorde of Beenvoorde, stuk voor stuk herkenbare bakens in zijn leven.

Geëngageerde Vlaming

Renaat Despicht mag je een geëngageerde Vlaming noemen. Hij werkte mee aan zowat alle regionalistische tijdschriften die na Wereldoorlog I in Frans-Vlaanderen werden uitgegeven: *Le Beffroi de Flandre*, *Mercure de Flandre*, *Vlaamsche Stemme in Vrankryk*. Hij verleende ook zijn volle medewerking aan het Vlaams Verbond van Frankrijk en al zijn publicaties. Hij schreef voor het tijdschrift van het Verbond, *Le Lion de*

Verbond, Le Lion de Flandre, et fut l'un des promoteurs du magazine *De Torrewachter*. Dans les années 50, il écrivit encore sporadiquement dans la revue *Notre Flandre*. Plus tard, il fit encore paraître des articles dans le journal local *Le Steenvoordoïs*. Cela vaudrait la peine de retrouver tous ces écrits et de les rassembler.

Chaire de néerlandais

Le 18 novembre 1926 constitua un moment fort dans la vie de René Despicht. C'est ce jour-là qu'il fut nommé à la chaire de langue et littérature néerlandaises de l'Université Catholique de Lille. Cette première chaire de néerlandais en Flandre française a vu le jour grâce à son ami le professeur Camille Looten. Despicht y enseigna deux heures par semaine pendant les semestres d'hiver de 1926 à 1937. Il ne put faire plus, en raison de sa santé défailante.

Parmi ses étudiants figurait un compatriote de Steenvoorde, Maxime Deswarte, qui lui succèdera plus tard comme professeur de néerlandais. Un autre professeur de néerlandais de Steenvoorde, Joseph Tillie, ne fut pas un de ses élèves comme certains le prétendent, mais un autodidacte, sans doute inspiré par son compatriote Despicht.

Poète

Les poésies de René Despicht n'atteignent peut-être pas la qualité de ses pièces en prose. Nous ne devons pas perdre de vue qu'il était, comme ses compatriotes, en ce qui concerne la langue littéraire, un autodidacte. Non pas qu'il ignorât, en tant que professeur, les règles de la poésie néerlandaise, mais il ne pouvait pas s'empêcher d'employer des formes savantes ou archaïques, avec de nombreuses notes de bas de page ou annotations annexes.

Ce fut le professeur Vital Celen qui, outre-Quévrain, prêta attention à son œuvre poétique. Celen était assez clairvoyant pour ne pas s'illusion-

Flandre, en was een van de stuwende krachten van het leesblad *De Torrewachter*. In de jaren 50 van de vorige eeuw werkte hij nog sporadisch mee aan *Notre Flandre*. Hij publiceerde later nog verhalen in de lokale krant *Le Steenvoordoïs*. Het zou beslist de moeite lonen deze stukken terug te vinden en te verzamelen.

Leerstoel

18 november 1926 was een hoogtepunt in het leven van Renaat Despicht. Op die dag werd hij benoemd voor de leerstoel voor Nederlandse taal- en letterkunde aan de Vrije Universiteit van Rijssel. Deze eerste leerstoel Nederlands in Frans-

Vlaanderen kwam er door toedoen van zijn vriend prof. Dr. Camiel Looten. Despicht doceerde er een tweetal uren per week in het wintersemester van 1926 tot 1937. Meer kon hij door zijn wankelend gezondheid niet aan.

Tussen zijn studenten tref je een andere Steenvoordenaar, E.H. Maxime Deswarte. Deswarte zal op zijn beurt later ook Nederlands doceren als opvolger van Renaat Despicht. Een andere leraar Nederlands uit Steenvoorde, Josef Tillie, was, in tegenstelling tot wat sommigen beweren, geen leerling van Renaat

Despicht maar een autodidact, ongetwijfeld door stadsgenoot Despicht geïnspireerd.

Dichter

De dichtkunst van Renaat Despicht haalt misschien niet de kwaliteit van zijn prozastukken. Wij mogen daarbij niet uit het oog verliezen dat hij, zoals zijn streekgenoten, wat de literaire taal betreft, een autodidact was. Niet dat hij als hoogleraar de regels van de Nederlandse dichtkunst niet kende. Maar hij kon zich niet altijd inhouden om geleerde of verouderde vormen te gebruiken, met vele voet- of randaantekeningen.

Het is prof. Dr. Vital Celen die, over de schreef, aandacht besteedt aan zijn poëtisch werk. Celen was nuchter genoeg om de kwaliteiten van Despicht als dichter niet te overdrijven. Maar hij

Université Catholique de Lille
Katholieke universiteit van Rijssel

Wikipedia Commons

ner sur les qualités de poète de Despicht, mais il ajoutait : « Il a un style personnel... Dans ses vers religieux, ce style atteint son apogée, dans une solennité archaïque-évangélique qui peut devenir émouvante ». Ainsi parlait le professeur campinois et ami de la Flandre française.

La langue

Les linguistes Willem Pee et Cyriel Moeyaert ont salué dans plusieurs études les connaissances linguistiques exceptionnelles de René Despicht. Le professeur Willem Pee lui rendait souvent visite et le trouvait en train de lire ou de versifier dans la cabane qu'il avait fait construire dans le bois de Beenvoorde.

W. Pee reconnaissait en lui « un habile linguiste qui, dans la solitude et grâce à son application au travail, s'est constitué un trésor de connaissances linguistiques. »

Cyriel Moeyaert, linguiste et fin connaisseur de la Flandre française, note avec subtilité que Despicht « ne parlait pas un dialecte, mais un néerlandais truffé de mots de Flandre française ». Il ajoutait qu'il était « bon conteur, et qu'il avait le don de coucher ses récits sur papier ». Certains qualifient la langue de Despicht et de Flandre française de « Vieux Flamand » : « Par Vieux Flamand, ils entendent le néerlandais du XVIIIe et du début du XIXe siècle. Cela n'a jamais été un dialecte » précise Cyriel Moeyaert.

L'ermite du bois de Beenvoorde

J'ai gardé l'histoire du bois de Beenvoorde pour la fin. René Despicht y venait presque tous les jours, et trouvait au milieu de la nature le repos dont il avait tant besoin pour sa santé chancelante et l'inspiration pour ses écrits.

Jean-Marie Gantois a écrit à propos de notre ermite du bois de Beenvoorde : « Ami de la nature, familier des plantes et des arbres, des oiseaux et des animaux, il a représenté, avec poésie mais fidèlement, des scènes champêtres. Il a passé de longues heures dans un bois à Steenvoorde, où il avait fait construire une cabane et où il pouvait lire et écrire en paix. Il a décrit les bois de manière pittoresque, engageante, avec un savoir

voegde er wel aan toe: *“hij heeft een persoonlijke stijl... In zijn godsdienstige verzen bereikt deze stijl zijn hoogtepunt door een archaïstisch-evangelische plechtigheid, die aangrijpend kan worden”*. Aldus de Kempense hoogleraar en vriend van Frans-Vlaanderen.

Taal

De taalkundigen Willem Pee en Cyriel Moeyaert prezen in meerdere studies de uitzonderlijke taalkennis van Renaat Despicht. Prof. Dr. Willem Pee bezocht hem dikwijls en trof hem al lezend of dichtend in zijn hutje dat hij had laten bouwen in het Beenvoordebos.

W. Pee erkende in hem *“een knap linguïst die in de eenzaamheid en door noeste vlijt zich een schat aan taalkennis wist eigen te maken”*.

Taalkundige en Frans-Vlaanderenkenner Cyriel Moeyaert merkt fijntjes op dat Despicht *‘geen dialect sprak maar een Nederlands doorspekt met Frans-Vlaamse woorden.’* Hij voegde er nog aan toe dat hij *‘een goede verteller was en de gave bezat om vertellingen goed op papier te zetten.’* Tenslotte nog dit: sommigen hebben het met de taal van Despicht en van Frans-Vlaanderen over zogenaamd Oud-Vlaams: *“Met Oud-Vlaams bedoelen ze Nederlands uit de achttiende, begin negentiende eeuw. Het is nooit dialect geweest.”*, aldus Cyriel Moeyaert.

Heremiet van Beenvoordebos

Het verhaal van het Beenvoordebos heb ik voor het einde gehouden. Renaat Despicht kwam er bijna dagelijks en vond er midden de natuur, de rust die hij zo nodig had voor zijn wankelende gezondheid en inspiratie voor zijn schrijfwerk.

Over onze heremiet van het Beenvoordebos schreef Jean-Marie Gantois: *“Natuurvriend, vertrouwd met planten en bomen, vogels en dieren, schilderde hij dichtelijk, hoewel waarheidsgetrouw, taferelen van akker en beek, berg en dal, af. Lange uren bracht hij in een bos te Steenvoorde door, waar hij een hut had laten bouwen, om er rustig te lezen en te schrijven. Bossen beschreef hij, schilderachtig, innemend, met kennis van zaken, die een dagelijkse aanraking met het geheim van het leven in het woud verraad.”*

qui trahit un contact quotidien avec le secret de la vie en forêt. Sur ce bois qu'il fréquentait presque quotidiennement, Despicht a bien sûr écrit une pièce en prose : *Het bos te Beenvoorde* ainsi que le poème *Beenvoorde bos* » (le bois de Beenvoorde).

Pour conclure

On trouve une bonne sélection de l'œuvre de Despicht dans le livre *Flandre notre mère* (édition VVF, 1931) sur la littérature de Flandre méridionale. Également dans deux anthologies publiées par le professeur Celen : *Zo schrijven de Frans-Vlamingen* (ainsi écrivent les Flamands de France) principalement en prose (Wiek op, 1943), et *Herlevende Frans-Vlaamse letterkunde* (Renaissance de la littérature de Flandre française) principalement en vers (Pro Arte, Diest, 1945).

Pour conclure, je veux mentionner que René Despicht a été fêté en 1958, deux ans avant son décès, par ses amis fidèles, à l'occasion de son jubilé sacerdotal.

Il reçut également à Leyde le titre de membre honoraire de la *Société de littérature néerlandaise*. Un couronnement tranquille et sur mesure pour ce grand philologue, discret mais plein de talent.

Wido Bourel

Over het bos waar hij bijna dagelijks kwam schreef Despicht uiteraard een prozastuk, 'het bos te Beenvoorde', en ook het gedicht 'Beenvoorde bos'.

Om af te sluiten

Een degelijke keuze uit Despichts werk is te vinden in *Nederlandse letterkunde in Zuid-Vlaanderen* uit het boek *Flandre notre mère* (uitgave VVF, 1931). En ook in twee bloemlezingen uitgegeven door prof. dr. V. Celen: *Zó schrijven de Frans-Vlamingen*, Wiek op, Brugge, 1943 (voornamelijk vertellend proza), en *Herlevende Frans-Vlaamse letterkunde*, Pro Arte, Diest, 1945 (voornamelijk gedichten).

Om af te sluiten wil ik nog melden dat Renaat Despicht in 1958, twee jaar voor zijn overlijden, passend werd gevierd door zijn trouwe vrienden, n.a.v. zijn priesterjubileum.

In Leiden ontving hij ook het erelidmaatschap van de *Maatschappij der Nederlandse Letterkunde*. Een stille bekroning op maat van deze bescheiden maar zeer talentvolle en taal-

vaardige Frans-Vlaming.

Wido Bourel

Evuo a posé une nouvelle pierre tombale - Evuo plaatste een nieuwe grafsteen / Steenvoorde

Projet du patrimoine littéraire

En annexe de ce bulletin vous recevrez une transcription de 'n *Zitting voor de Vrederechter* (*Une audience devant le juge de paix*) de Romain Van de Meule (pseudonyme de Romain Dumoulin).

Project literair erfgoed

Als bijlage bij deze nieuwsbrief ontvangt u een transcriptie van 'n *Zitting voor de Vrederechter* van Romain Van de Meule (pseudoniem van Romain Dumoulin).

Une révolution dans l'enseignement du néerlandais en Wallonie ?

Dans un article du site *Les Plats Pays* du 26 avril 2024, Philippe Hiligsmann, professeur à l'UCLouvain, formule une prédiction sympathique : en

Een revolutie in het onderwijs van het Nederlands in Wallonië?

In een artikel op de website *Les Plats Pays* van 26 april 2024 doet Philippe Hiligsmann, professor aan de UCLouvain, een sympathieke voorspel-

2027, l'apprentissage du néerlandais sera **obligatoire** en Wallonie « si les conditions politiques et logistiques sont remplies ».

Actuellement, alors que l'enseignement du français est obligatoire pour les Communautés flamande et germanophone, l'enseignement du néerlandais ne l'est pas en Wallonie, où il est en concurrence avec l'allemand et l'anglais. Depuis plus de 40 ans, le néerlandais est de moins en moins choisi comme première langue par les élèves de première année du secondaire en Wallonie, et depuis une petite dizaine d'années, l'anglais a même détrôné le néerlandais : actuellement, plus de 60% des élèves choisissent l'anglais.

Ce désintérêt pour le néerlandais ne se retrouve cependant pas dans l'enseignement en immersion (moins de 5% de la population scolaire), dont le succès est sans cesse croissant, et où le choix de la majorité des élèves se porte sur le néerlandais. Ce succès se heurte pourtant à la pénurie d'enseignants et au manque criant de matériel didactique.

Sous l'impulsion de Caroline Désir, ministre de l'Éducation en F-WB, a été adopté le principe de l'obligation d'apprentissage d'une langue nationale (néerlandais ou allemand) comme première langue moderne dès la troisième primaire.

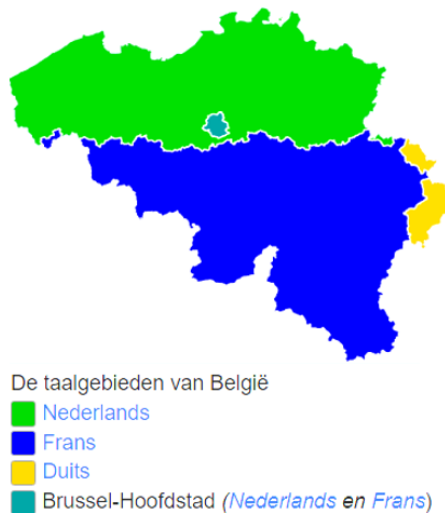
Cette obligation actée politiquement en octobre 2022 devrait entrer en vigueur en 2027. Il s'agit d'une petite révolution, puisque l'objectif est ni plus ni moins de s'aligner sur la situation à Bruxelles et en Flandre. Mais vous serez surpris (?) d'apprendre qu'il n'existe actuellement aucun décret imposant cette mesure.

Source : les-plats-pays.com

Alain Walenne

ling: in 2027 zal het leren van Nederlands **verplicht** zijn in Wallonië “als aan de politieke en logistieke voorwaarden wordt voldaan.”

Terwijl het onderwijzen van het Frans momenteel verplicht is voor de Vlaamse en de Duitstalige Gemeenschap, is het onderwijzen van het Nederlands momenteel niet verplicht in Wallonië, waar het concurreert met het Duits en het Engels. Al meer dan 40 jaar wordt het Nederlands steeds minder als eerste taal gekozen door eerstejaars middelbare scholieren in Wallonië, en de afgelopen tien jaar heeft het Engels zelfs het Nederlands onttroond: momenteel kiest meer dan 60% van de leerlingen voor Engels.

Dit gebrek aan belangstelling voor het Nederlands is echter niet terug te vinden in het immersieonderwijs (minder dan 5% van de schoolbevolking), waarvan het succes voortdurend toeneemt en waar de keuze van de meerderheid van de leerlingen voor het Nederlands ligt. Dit succes stuit echter op het lerarentekort en het schrijnende gebrek aan lesmateriaal.

Onder leiding van Caroline Désir, minister van Onderwijs in de Franstalige Gemeenschap, werd het principe van de verplichting om een nationale taal (Nederlands of Duits) te leren als eerste moderne taal vanaf het derde leerjaar in de basisschool overgenomen.

Deze verplichting, politiek vastgelegd in oktober 2022, zou in 2027 in werking moeten treden. Dit is een kleine revolutie, aangezien het doel niets meer en niets minder is dan het zich aanpassen aan de situatie in Brussel en Vlaanderen. Maar het zal u verbazen (?) als u verneemt dat er momenteel geen decreet bestaat dat deze maatregel oplegt.

Bron: les-plats-pays.com

Alain Walenne vertaling Gilbert Allemeesch

À propos des moulins et des terrains instables

Il y a vingt ans, je cherchais des communes de Flandre française qui avaient apposé un nom néerlandais sur la façade de leur mairie. C'est ainsi que je me suis retrouvé devant l'ancienne mairie de Hoymille. La commune possédait également un site Internet intéressant avec un poème que Charles De Croocq avait écrit à l'occasion de l'inauguration de l'église en 1907. Cela éveilla mon intérêt pour Hoymille et De Croocq.

Le site Internet de Hoymille indiquait déjà en 2008 qu'il y avait une controverse sur l'origine du nom du village. L'auteur écrit que Hoymille tirerait son nom de « hoy », « foin » et de « mille » signifiant « marais » ou « prairie ou lacs marécageux »,

Hoymille sur le canal de la Basse Colme / Hoymille aan het Lage Kolmekanaal

donc « zone humide avec du foin ». Le mot "Mille" se retrouve également dans le Millebecque (Millebeek) à Warhem, Millam, Millebrouck, Mille, Millescamps, Milleville. Mais certains habitants plus âgés de Hoymille associaient « mille » à « molen » ou « meulen » (Beentjies meulen, Wittenhuys meulen ou moulin Bottein). Hoy ferait alors référence à l'huile (Sieckelien Oliekot ou moulin Delva). Hoymille viendrait alors d'Oliemolen.

J'ai toujours été frappé par la persistance de l'association entre « mille » et « molen » qui continue de perturber la dénomination jusqu'à ce jour.

Le toponyme Hoymille est cité vers 1067, alors que la région continuait de s'assécher.

Les premiers moulins à vent de notre région datent d'environ 1180 et les premiers moulins à huile éoliens datent de 1582, à Alkmaar (Wikipédia). On peut déjà éliminer l'hypothèse du moulin à huile, car le nom Hoymille est bien plus ancien.

Over molens en onvaste grond

Twintig jaar geleden was ik op zoek naar gemeenten in Frans-Vlaanderen die een Nederlandstalige naam op hun gemeentehuis hadden gezet. Zo kwam ik uit op het oude gemeentehuis van Hoymille. De gemeente had ook een interessante webstek met een gedicht dat Charles De Croocq had geschreven ter gelegenheid van de inwijding van de kerk in 1907. Mijn interesse voor Hoymille en voor De Croocq was gewekt.

Op de webstek van Hoymille stond in 2008 reeds dat er een controverse bestond over de oorsprong van de naam van het dorp. De auteur schreef dat Hoymille zijn naam zou halen van "hoy", "hooi" en van "mille" wat "moeras" of

"moerassige weide of meers" betekent, dus "hooimeers". Het woord "Mille" vindt men ook terug in de Millebecque (Millebeek) in Warrem, Millam, Millebrouck, Mille, Millescamps, Milleville. Maar enkele oudere inwoners van Hoymille verbonden "mille" met "molen" of "meulen" (Beentjies meulen, Wittenhuys meulen of moulin Bottein). Hoy zou dan verwijzen naar olie (Sieckelien Oliekot of moulin Delva). Hoymille zou afkomstig zijn van Oliemolen.

Het is me steeds opgevallen hoe sterk die associatie "mille" en "molen" is blijven bestaan en tot nu toe nog steeds de naamgeving verstoort.

Hoymille zou ontstaan zijn rond 1067 met het verder droogkomen van de streek.

De eerste windmolens in onze streek dateren van rond 1180 en de eerste door wind aangedreven oliemolens dateren van 1582, in Alkmaar (Wikipedia). De hypothese van de oliemolen kunnen we reeds schrappen, want de naam Hoymille is veel ouder.

En décembre 1199, Mathilde de Portugal, comtesse de Flandre, se prononça dans un procès impliquant [Boudewijn van Nieuwpoort](#) concernant la possession d'une certaine dîme à Hoymille.

Un document daté du 8 octobre 1402 mentionne « Watier de le Hoymille, watergrave de la wateringhe de l'escluse d'Oosteuvre ». (Soens Tim, [Waterbeheer in een veranderende samenleving](#). - Een ecologische, sociaal-economische en politiek-institutionele studie van de wateringhe in het Vlaamse kustgebied tijdens de overgang van de middeleeuwen naar de moderne tijden. - Testregio: het Brugse Vrije)

[Marcus van Vaernewyck](#) (1582 - 1655) écrit : « De heerlykheyd van Hoymille, waer van een ridderlyk geslacht zynen naem bekwam, ging door het houwelyk van jongvrouw Marie van Hoymille, dogter van Jan, ridder, met jonkheer Antone van Zootpenne, schildknaep, zoon van jonkheer Geeraerd en van jongvrouw Germania van Quaetstraete, in het geslacht van Zootpenne over en vervolgens in de 17.e eeuw, door het houwelyk van jongvrouw Anna van Zootpenne, vrouw van Hoymille, aen jonkheer Engelbrecht van Oyenbrugge, schildknaep, heer van Impe. »

Il aurait été significatif qu'une seigneurie ait lié son nom à une nouvelle technologie de moulins à vent, un moulin dans un champ de foin... La toponymie cherche plutôt son inspiration dans les caractéristiques du sol et du paysage, les noms de chefs de guerre ou de saints.

« Mille » ne peut pas être uniquement associé au « mill » anglais et au « molen » néerlandais. Il existe également une autre explication qui est joliment avancée par A. Carnoy dans son article [De onvaste gronden in de toponymie](#) dans le *Bulletin de la Commission Royale de Toponymie et Dialectologie = Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* de 1948. « Mul » est sol instable. Le mot est lié à mol, mel, mil, myl et aussi avec un d, à muld, mold, moud. Il y aurait par exemple un lien entre Mol (près de Turnhout), Hamme-Mille, Millam et donc aussi Hoymille.

Entre-temps, nous avons remarqué que de nombreuses publications qui cherchaient autrefois l'étymologie de Hoymille en lien avec les moulins se sont tournées ces dernières années vers hooibroek et prairie marécageuse.

In december 1199 was er een uitspraak van Mathilde van Portugal, gravin van Vlaanderen, in een geding waarin [Boudewijn van Nieuwpoort](#) betrokken was betreffende het bezit van een zeker tiend te Hoymille.

Op 08.10.1402 is er een vermelding van “Watier de le Hoymille, watergrave de la wateringhe de l'escluse d'Oosteuvre”. (Soens Tim, [Waterbeheer in een veranderende samenleving](#). - Een ecologische, sociaal-economische en politiek-institutionele studie van de wateringhe in het Vlaamse kustgebied tijdens de overgang van de middeleeuwen naar de moderne tijden. - Testregio: het Brugse Vrije)

[Marcus van Vaernewyck](#) (1582 - 1655) schrijft: “De heerlykheyd van Hoymille, waer van een ridderlyk geslacht zynen naem bekwam, ging door het houwelyk van jongvrouw Marie van Hoymille, dogter van Jan, ridder, met jonkheer Antone van Zootpenne, schildknaep, zoon van jonkheer Geeraerd en van jongvrouw Germania van Quaetstraete, in het geslacht van Zootpenne over en vervolgens in de 17.e eeuw, door het houwelyk van jongvrouw Anna van Zootpenne, vrouw van Hoymille, aen jonkheer Engelbrecht van Oyenbrugge, schildknaep, heer van Impe.”

Het zou iets bijzonder geweest zijn als een heerlijkheid zijn naam zou verbonden hebben aan een nieuwe technologie van windmolens, een molen in een hooiveld... Toponymie zoekt eerder haar inspiratie in kenmerken van de grond en het landschap, namen van krijgsheren of van heiligen.

“Mille” kan niet alleen geassocieerd worden aan het Engelse “mill” en het Nederlandse “molen”. Er is ook een andere verklaring die mooi wordt uiteengezet door A. Carnoy in zijn artikel [De onvaste gronden in de toponymie](#) in het *Bulletin de la Commission Royale de Toponymie et Dialectologie = Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie* uit 1948. “Mul” is onvaste grond. Het woord is verwant aan mol, mel, mil, myl en ook met een d, als muld, mold, moud. Zo zou er verband zijn tussen Mol (bij Turnhout), Hamme-Mille, Millam en dus ook Hooimille.

Ondertussen stellen we vast dat heel wat publicaties die vroeger de etymologie van Hoymille zochten in verband met molens, de laatste jaren

Abordons à présent l'histoire un peu amusante de Benkies mille. Je n'ai pas fait d'étude généalogique des familles de meuniers flamands de France, mais une brève recherche me montre que les noms de famille Benty, Bento et Bente apparaissent régulièrement en Flandre française. Sur les anciennes cartes cadastrales, nous trouvons

overgeschakeld zijn naar hooibroek en prairie marécageuse.

En beetje grappig is nu het verhaal van Benkies mille. Ik heb geen genealogische studie gemaakt van de Frans-Vlaamse molenaarsfamilies, maar een korte opzoeking leert me wel dat de familienamen Benty, Bento en Bente regelmatig voorkwamen in Frans-Vlaanderen. In de oude kadastrakaarten vinden we dan ook "Benties meulen"

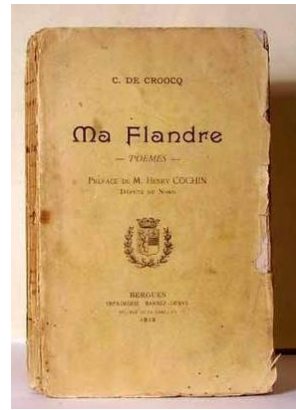
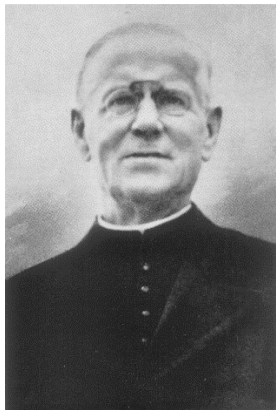

Archives départementales du Nord, Cadastre Napoleon WARHEM (sans date) (Cons. 06.10.2024)
On retrouve également « Benties meulen » sur le plan du Cadastre Napoléonien de 1864. / Ook op de Napoleontische Kadasterkaart van 1864 vinden we "Benties meulen".

« Benties meulen » là où se trouve aujourd'hui « Benkies mille ». Ici, l'étymologie est claire. C'est "moulin", qui a de nos jours été transformé en « mille ». Oui, le retour à l'authenticité fait parfois des sauts étranges.

waar nu "Benkies mille" gesitueerd wordt. Hier is de etymologie nochtans duidelijk. Het is 'molen'. Men heeft daar nu ook 'mille' van gemaakt. Ja, de retour à l'authenticité maakt soms eigenaardige sprongen.

J'ai commencé cet article en précisant que j'ai rencontré De Croocq via le site de Hoymille. Je voudrais donc terminer par la traduction de son poème sur Hoymille, dans lequel le poète se montre d'accord avec l'hypothèse étymolo-

Ik heb dit artikel aangevat met de vermelding dat ik De Croocq heb leren kennen via de webstek van Hoymille. Ik wil dan ook eindigen met de vertaling van zijn gedicht over Hoymille, waarin de dichter ook meegaat in de molen-

gique de « moulin ».

Hoymille

Hoymille, nom charmant créé par nos aïeux,
Si doux à prononcer qu'on dirait un bruit d'ailes,
Village recueilli sous la grâce des cieus,
Accepte le présent de mes strophes nouvelles.

Nos pères, les semeurs des froments et des lins,
Poètes en leur genre et trouveurs de génie,
Peut-être en écoutant chanter tes grands moulins,
Ont-ils formé pour toi ce nom plein d'harmonie !

Écroulés tes moulins et morts les meuniers blancs,
Qui conduisaient à l'aube, aux champs et vers les fermes,
Des montagnes de sacs sur des chars lourds et lents,
Et revenaient le soir flageolants et peu fermes.

Mais Hoymille, le long ruban de ton canal,
Développe toujours sa beauté coutumière;
S'il est un peu voilé par le jour automnal,
Il devient au soleil une mer de lumière.

Tu demeures le coin chéri des citadins,
Celui qu'on visite et que chacun admire,
Et l'on trouve partout, par-delà les jardins,
Autour de tes maisons, l'accueil de ton sourire.

Mieux encore aujourd'hui, village aimé de Dieu,
L'on est surpris de voir, chose autrement exquise,
Qu'un reflet de tes yeux, s'élançant au milieu
de tes maisons le long profil de ton église.

Et déjà, terrassés par leur dernier sommeil,
-car la mort est, hélas! une douleur fatale-
En attendant le jour du suprême réveil,
Tes morts s'en vont dormir dans leur terre natale.

Ma Flandre, 1913

Gilbert Allemeesch

Charles De Croocq *Ma Flandre, 1913*

hypothese betreffende de etymologie.

Hooimille,

bekoorlijke naam door voorouders gegeven,
zo vederlicht streelt je klank onze mond,
Mijn vreedzame dorp onder hemelse zegen,
aanvaardt de attentie van 't vers dat nu komt.

Ons vaders, de zaaiers van koren en vlas,
in 't landschap poëten, in bouwkunst genie,
ze hoorden de zang van een wiek om zijn as
en vormden je naam vol van klankharmonie.

Jouw molens zijn bouwval, de molenaars dood,
die vroeg in de ochtend met karren vol zakken
de hoeven bereikten langs akker of sloot
om 's avonds doodmoe weer naar huis af te zakken

Maar Hooimille, het lange lint van jouw kanaal
ontrolt steeds weer zijn dagelijkse schoonheid,
en fonkelt als een zee van licht zodra eenmaal
de zonnestraling door de najaarssluiers glijdt.

Jij blijft steeds het Eden voor wie in de stad woont
waar elk naar verlangt en steeds naar terugkomt.
En achter de tuintjes rond iedere woonst
vindt men weer de glimlach die elkeen verwelkomt.

Beter nog, vandaag, mijn dorp door God bemind,
subtieler dan een weerschijn in de ogen,
is men verrast te zien hoe 't lange silhouet
van t'kerkgebouw nu oprijst uit de daken.

Helaas! Steeds blijft de dood een fataal lijden.
Eens geveld door de slaap van de laatste stond,
wachtend op de dag van het verrijzen,
gaan jouw doden rusten in hun geboortegrond.

Charles De Croocq

Gilbert Allemeesch

La Semaine du néerlandais 2024

Comme l'année dernière, le Cercle Andries Steven, EUVO et le Cercle Michiel de Swaen ont travaillé ensemble sur un projet commun à l'occasion de la Semaine du néerlandais : *Frans-Vlaanderen in Woord en Beeld (La Flandre française en mots et en images.)*

Les lecteurs étaient invités à rédiger un texte court en néerlandais pour accompagner une photo relative à la Flandre française.

Cette année, quinze participants ont soumis dix-sept textes. Nous les avons regroupés.

Vous recevrez le recueil en pièce jointe à ce bulletin

Gilbert Allemeesch

De Week van het Nederlands 2024

Zoals vorig jaar werkten de Andries Stevenkring, EUVO en de Michiel de Swaenkring samen aan een gemeenschappelijk project ter gelegenheid van de Week van het Nederlands: *Frans-Vlaanderen in Woord en Beeld.*

De lezers werden uitgenodigd om zelf een korte tekst te schrijven in het Nederlands bij een foto die betrekking heeft op Frans-Vlaanderen.

Dit jaar hebben vijftien deelnemers zeventien teksten ingestuurd. We hebben ze gebundeld.

U ontvangt de bundel als bijlage bij deze nieuwsbrief.

Gilbert Allemeesch

Paroles de président

Le 14 novembre, à l'occasion de la publication de la dernière édition du *Dictionnaire de l'Académie Française*, le président français Emmanuel Macron « protecteur de l'Académie Française », a déclaré magistralement que « *les langues régionales étaient un instrument de division de la nation* ».

Pour assumer sa politique du « en même temps » (dire tout et son contraire), le président s'employait sans doute à contredire ses propres propos de 2021 à Villers-Cotterêts (Bulletin du CASK n°16 décembre 2023) pour le projet de *Cité Internationale de la langue française* : « *Chacun a le droit de connaître, parler ou transmettre sa ou ses langues, et c'est un droit non négociable* ».

Dans son même discours à l'Académie Française, il vantait l'attachement des Canadiens français à leur langue maternelle : « *pratiquer le français au Québec est un acte de résistance à l'uniformisation qui nous menace* ».

Résistons donc, mais faisons-le savoir, comme les Bretons, Corses, Occitans et Alsaciens, qui ont dénoncé les propos scandaleux d'E. Macron.

De woorden van de president

Op 14 november, ter gelegenheid van de publicatie van de recentste editie van de *Dictionnaire de l'Académie Française*, verklaarde de Franse president Emmanuel Macron, “beschermer van de Franse Academie”, op magistrale wijze dat “*regionale talen een instrument waren voor de verdeling van de natie.*”

Om zijn beleid van “tegelijkertijd” (alles en het tegenovergestelde zeggen) uit te voeren, deed de president ongetwijfeld zijn best om zijn eigen opmerkingen van 2021 in Villers-Cotterêts (CASK Nieuwsbrief nr. 16 december 2023) voor het ontwerp van *Cité Internationale de la langue française* tegen te spreken: “*Iedereen heeft het recht zijn taal/talen te kennen, te spreken of door te geven, en dit is een recht waarover niet kan worden onderhandeld.*”

In dezelfde toespraak voor de Académie Française prees hij de gehechtheid van de Franstalige Canadezen aan hun moedertaal: “*De Franse taal gebruiken in Quebec is een daad van verzet tegen de standaardisatie die ons bedreigt.*”

Laten we ons daarom verzetten, maar laten we

Source : Michel Feltin-Palas, journaliste à *L'Express*.

Alain Walenne

het bekend maken, zoals de Bretoenen, Corsicanen, Occitanen en Elzassers, die de schandelijke opmerkingen van E. Macron afkeuren.

Bron: Michel Feltin-Palas, journalist bij *L'Express*.

Alain Walenne vertaling Gilbert Allemeesch

La langue régionale de Flandre française

Mark Ingelaere a déjà réalisé plus de 475 enregistrements vidéo en langue régionale de Flandre française. Les enregistrements les plus récents sont : [485](#), [488](#), [491](#), [492](#), [493](#), [494](#).

De Frans-Vlaamse Streektaal

Mark Ingelaere heeft reeds meer dan 475 video-opnamen gemaakt van de Frans-Vlaamse streektaal. De meest recente opnamen zijn: [485](#), [488](#), [491](#), [492](#), [493](#), [494](#).

Néerlandais et flamand

- Aux Pays-Bas, 78 % des programmes de master sont actuellement dispensés en anglais. Cependant, on prend de plus en plus conscience que la formation est plus efficace si elle est dispensée dans sa propre langue. Aujourd'hui, le ministre de l'Éducation a déclaré que le néerlandais devait redevenir la norme dans les universités. « L'anglicisation profite aux universités, mais nuit aux étudiants. » Outre une série de motivations idéalistes liées à l'internationalisation, les universités connaissent également un afflux moindre d'étudiants néerlandais après la génération du baby-boom. Les universités veulent attirer davantage d'étrangers pour des raisons financières, mais ce n'est pas une réussite économique pour le pays et ce n'est pas la meilleure éducation pour ses propres étudiants. La question est de savoir si le ministre parviendra à atteindre son objectif. Les universités poursuivent leur anglicisation et suppriment également progressivement les cours de français et d'allemand. Il est frappant de constater qu'aux Pays-Bas, les gens citent la Flandre belge comme la preuve qu'un enseignement décent en langue néerlandaise est possible et qu'entre-temps, nos universités flamandes suivent de plus en plus l'exemple des Pays-Bas. (Source : [De Jonge](#) à Doorbraak)

- La France est un pays dont une partie était à l'origine néerlandophone. Alors que la [Francophonie](#) compte toujours l'ensemble de la Belgique dans l'espace linguistique français, même

Nederlands en Vlaams

- In Nederland worden momenteel 78% van de master-opleidingen in het Engels gegeven. Steeds meer groeit echter het besef dat een opleiding effectiever is als ze in de eigen taal wordt gegeven. Nu heeft de minister van onderwijs verklaard dat het Nederlands opnieuw de norm moet worden aan de universiteit. "Verengelsing baat universiteiten, maar schaadt studenten." Naast een reeks idealistische motieven in verband met internationalisering speelt bij de universiteiten ook mee dat na de babyboomgeneratie er nu minder instroom is van Nederlandse studenten. De universiteiten willen meer buitenlanders aantrekken omwille van financiële motieven, maar voor het land is het geen economisch succes en voor de eigen studenten is het niet het beste onderwijs. De vraag is of de minister zal slagen in zijn opzet. De universiteiten gaan door met de verengelsing en bouwen ook de opleidingen Frans en Duits af. Treffend is dat men in Nederland wijst naar Belgisch Vlaanderen als bewijs dat degelijk onderwijs in de Nederlandse taal mogelijk is en dat ondertussen onze Vlaamse universiteiten steeds meer het voorbeeld van Nederland volgen. (Bron: [De Jonge](#) in Doorbraak)

- Frankrijk is een land waarvan een deel oorspronkelijk Nederlandstalig was. Terwijl de [Francophonie](#) nog steeds heel België tot het Franse taalgebied rekent hoewel 62 % van de bevolking Nederlands spreekt, heeft de Taalunie nu Frans-Vlaanderen blijkbaar buiten het Nederlandse

si 62 % de la population parle néerlandais, la Taalunie a apparemment placé la Flandre française en dehors de l'espace linguistique néerlandais. Les points de vue sur la politique linguistique peuvent différer... Depuis 2019, la Taalunie produit des [rapports](#) sur la place du néerlandais en dehors de l'espace linguistique néerlandais. Elle l'a désormais fait pour la France, y compris la Flandre française, comme elle l'a déjà fait pour la Pologne et l'Italie. Nous avons évoqué cette étude dans le précédent bulletin.

Dans *Les Plats Pays*, Ruben in 't Groen, professeur de néerlandais en France depuis 25 ans, a écrit un [article](#) à ce sujet. Il évoque la situation vulnérable et faible du néerlandais en France et semble parfois un peu pessimiste et défaitiste. Mais les néerlandophones des deux côtés de la frontière devraient surtout lire attentivement le titre de son texte : « Il faut continuer de soutenir le néerlandais en France, même s'il ne sera jamais une langue de premier plan. »

- L'écrivain Edward van de Vendel a reçu le [prix Theo Thijssen](#), prix triennal décerné pour l'ensemble de sa carrière consacrée à la littérature pour enfants et pour jeunes. En 2023, il a écrit [Misjka](#), qui remporta plusieurs prix. [Mischka](#) est la traduction française de ce livre.

- Esther Gerritsen [a remporté](#) le [Prix littéraire Boekenbon 2024](#) avec [Gebied 19](#).

- La chercheuse littéraire Maria Kager a remporté le prix [De Bronzen Uil 2024](#) avec son roman [De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf](#). Il s'agit du prix décerné au meilleur premier roman néerlandophone de l'année écoulée.

- L'association *Onze Taal* a récemment écrit un article sur l'« IJ », [Une lettre ou deux ?](#)

- Quiconque souhaite entendre à quoi ressemble le moyen néerlandais peut écouter le poème *Vanden Winter ende vanden Somer* (14e siècle) et une partie de *Karel ende Elegast* (13e siècle) sur le site Internet [Taal aan de Wandel](#).

Gilbert Allemeesch

taalgebied geplaatst. De opvattingen over taalpolitiek kunnen verschillend zijn... De Taalunie maakt sedert 2019 [rapporten](#) over de plaats van het Nederlands buiten het Nederlandse taalgebied. Ze heeft dit nu gedaan voor Frankrijk met inbegrip van Frans-Vlaanderen zoals ze er ook reeds een gemaakt heeft over Polen en Italië. In de vorige Nieuwsbrief hebben we deze studie vermeld.

In *Les Plats Pays* heeft Ruben in 't Groen, reeds 25 jaar leraar Nederlands in Frankrijk, een [artikel](#) geschreven hierover. Hij bespreekt de kwetsbare en zwakke situatie van het Nederlands in Frankrijk en hierbij klinkt hij soms wat pessimistisch en defaitistisch. Maar de Nederlandstaligen aan beide zijden van de grens moeten vooral goed de titel van zijn tekst lezen: “We moeten het Nederlands in Frankrijk blijven steunen, ook al zal het nooit een leidende taal worden.”

- Schrijver Edward van de Vendel heeft de [Theo Thijssen-prijs](#) gekregen, de driejaarlijkse oeuvreprijs voor kinder- en jeugdliteratuur. In 2023 schreef hij [Misjka](#) die met een paar prijzen bekroond werd. [Mischka](#) is de Franse vertaling van dat boek.

- Esther Gerritsen [wint](#) met [Gebied 19](#) de [Boekenbon Literatuurprijs 2024](#).

- Literatuurwetenschapper Maria Kager heeft met haar roman [De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf](#) [De Bronzen Uil 2024](#) gewonnen. Dat is de prijs voor de beste Nederlandstalige debuutroman van het afgelopen jaar.

- De vereniging *Onze Taal* heeft recent een artikel geschreven over de “IJ”, [Één letter of twee?](#)

- Wie eens wil horen hoe het Middelnederlands klonk, kan op de website [Taal aan de Wandel](#) luisteren naar het gedicht *Vanden Winter ende vanden Somer* (14de eeuw) en een stuk van *Karel ende Elegast* (13de eeuw).

Gilbert Allemeesch

Sélection de livres en néerlandais

Selectie Nederlandstalige boeken

- Pekelder Jan, [Verboden Vlaams te spreken - Het verhaal van een Nederlandse streektaal in Frankrijk](#), Lias, 2024, 224 pp.

- Janssen John-Alexander, [Boulangers! - Het spectaculaire leven van de generaal die Frankrijk betoverde](#), De Arbeiderspers, 2024, 232 pp.
- Demeulenaere Bernadette, [Inquisitie in de middeleeuwen – Veroordeeld tot de brandstapel](#), Sterck & De Vreese, 2024, 320 pp.
- Van Dael Peter, [Van catacombe tot Sixtijnse Kapel - Geloof verbeeld in de vroegchristelijke tijd, middeleeuwen en renaissance](#), Walburg Pers, 2024, 224 pp.
- De Maesschalck Edward, [Leuven en zijn colleges - Het trefpunt van intellectueel leven in de Nederlanden \(1425-1797\)](#), Sterck & De Vreese, 2024, 368 pp.
- Gerritsen Esther, [Gebied 19](#), De Geus, 2023, 320 pp. (Boekenbon Literatuurprijs 2024)
- Gezelle Guido, [Vrouwen van papier](#), Poëziecentrum, 2024, 129 pp
- Kager Maria, [De buitengewoon geslaagde opvoeding van Frida Wolf](#), De Arbeiderspers, 2024, 328 pp. (Winnaar Bronzen Uil 2024)

Sélection de livres en français

Selectie Franstalige boeken

- Bourel Guillaume, Chevallier Marielle, Guillausseau Axelle, Joubert Guillaume, [Bescherelle - Chronologie de l'histoire de France: des origines à nos jours](#), Hatier, 2024, 448 pp.
- Gauvard Claude, [La France au Moyen Âge du Ve au XVe siècle](#), PUF, 2019, 400 pp.
- Barthélemy Dominique, [La bataille de Bouvines](#), Perrin, 2024, 720 pp.
- Schnerb Bertrand, [Philippe le Bon : Le duc de Bourgogne qui ne voulut pas être roi](#), Tallandier, 2024, 978 pp.
- Chibaëff Nicolas, Le Clech Sylvie, Frantzwa Guillaume, Bornet Caroline, [La paix des Dames \(1529\) : Faire la Paix à la renaissance](#), Comité Des Travaux Historiques et Scientifiques, 2024, 220 pp.
- Stahl Pierre-Brice, [Dieux et personnages de la mythologie nordique](#), J'ai lu, 2023, 96 pp.
- Oury Clément, [Malplaquet 1709](#), Perrin, 2024, 376 pp.

Livres en libre accès

Open Access boeken

- Ruppen Coutaz Raphaëlle & Paoli Simone (eds), [Building Europe Through Education, Building Education Through Europe](#), Taylor & Francis, 2025, 237 pp.
- D'hulst Lieven & Van de Poel Chris (eds), [Alles verandert altijd – Herziene editie - Perspectieven op literair vertalen](#), Leuven University Press, 2024, 278 pp.
- de Haan Jaap, [De eerste minister van de Republiek - De Hollandse raadspensionaris in de zeventiende eeuw](#), Amsterdam University Press, 2024, 293 pp.
- Zurné Jan Julia, [Oorlogsboeven - Alledaagse criminaliteit tijdens de Tweede Wereldoorlog](#), Amsterdam University Press, 2024, 209 pp.
- Akkermans Jitte & Van Esbroeck Dieter (eds), [Wetenschapsmethodologie in perspectief - het hoe en waarom van humane wetenschappen](#), Owl Press, 2024, 542 pp.
- Verdoot Jérôme, [Une clôture hermétique? - Isolement régulier et intérêts séculiers au monastère Saint-Pierre de Lobbes, VIIe–XIVe siècle](#), Heidelberg University Publishing, 2021, 328 pp.
- Delameillieure Chanelle, [Abduction, Marriage, and Consent in the Late Medieval Low Countries](#), Amsterdam University Press, 2024, 256 pp.

- De Groot Julie, [*At Home in Renaissance Bruges - Connecting Objects, People and Domestic Spaces in a Sixteenth-Century City*](#), Leuven University Press, 2022, 320 pp.
- Richelle Sophie, [*Bains publics - Se laver en ville \(1850-2000\)*](#), Editions de l'Université de Bruxelles, 2023, 520 pp.
- Beerens Rudy Jos, [*Painters and Communities in Seventeenth-Century Brussels - A Social History of Art*](#), Leuven University Press, 2024, 319 pp.
- Beckmann Gustav A., [*Onomastics of the "Chanson de Roland" - Or: Why Gaston Paris and Joseph Bédier were both right*](#), De Gruyter, 2023, 1139 pp.
- Everaert Janna, [*Macht in de metropool - Politieke elitevorming tijdens de demografische en economische bloeifase van Antwerpen \(ca. 1400-1550\)*](#), Amsterdam University Press, 2023, 303 pp.
- Rose Els, Flierman Robert & de Bruin-van de Beek Merel (eds), [*City, Citizen, Citizenship, 400–1500 - A Comparative Approach*](#), Springer Nature, 2024, 500 pp.
- Kostov Chris (ed.), [*Separatism and Regionalism in Modern Europe*](#), Logos Verlag Berlin, 2020, 284 pp.
- Connolly James, [*The experience of occupation in the Nord, 1914–18 - Living with the enemy in First World War France*](#), Manchester University Press, 2018, 347 pp.
- Caluwaerts Didier & Reuchamps Min (eds), [*Belgian Exceptionalism - Belgian Politics between Realism and Surrealism*](#), Taylor & Francis, 2022, 236 pp.
- Colangelo Clarissa, [*The Belgian Photonovel, 1954-1985 - An Introduction*](#), Leuven University Press, 2023, 251 pp.
- Davies Daniel & Perry R. D. (eds), [*Literatures of the Hundred Years War*](#), Manchester University Press, 2024, 409 pp.
- Pustka Elissa (ed.), [*La bande dessinée - Perspectives linguistiques et didactiques*](#), Gunter Narr Verlag, 2022, 518 pp.

Saint Nicolas, grec ou flamand ?

Note de lecture

Selon la tradition, saint Nicolas serait né vers 270 à Patara, en Asie Mineure, centre d'un culte à Apollon, et serait mort évêque de Myre en 326. Il réapparaît en 1087 lorsque la ville de Myre est investie par les Turcs ; ses reliques sont alors récupérées par des marins vénitiens, et ramenées à Bari, en Italie. Une des phalanges du saint (l'annulaire) aurait été volée et rapportée en Lorraine.

Il est une autre tradition, antérieure à 1087 et répandue dans toute l'aire germanique et même au-delà, qui veut que saint Nicolas ait fait l'objet d'un culte à partir des évêchés de Trèves et de Liège, sous l'impulsion de l'Église et des princes de l'Empire germanique. On trouve sa trace à Cambrai, Liège, Aix-la-Chapelle, Trèves, Laon,

Sinterklaas, Grieks of Vlaams?

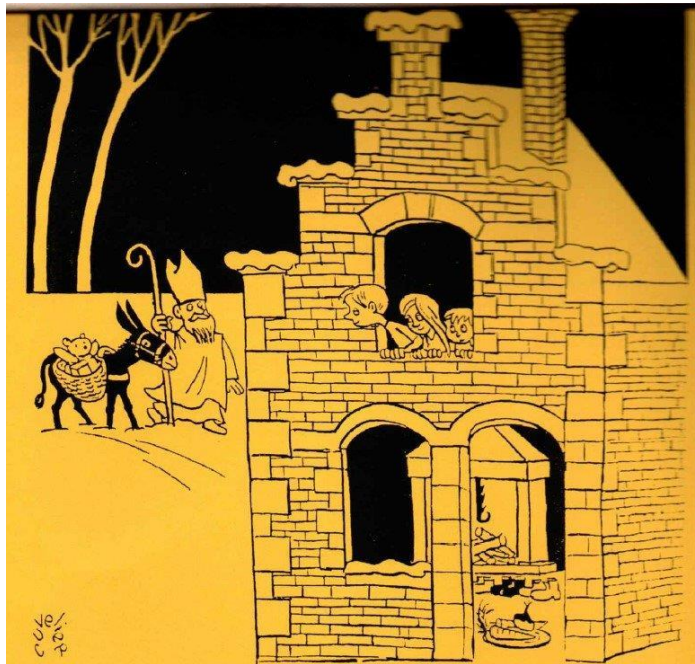
Boekbespreking

Volgens de overlevering werd Sinterklaas rond 270 geboren in Patara, in Klein-Azië, het centrum van een cultus van Apollo, en stierf hij als bisschop van Myra in 326. Hij verscheen opnieuw in 1087 toen de stad Myra door de Turken werd belegerd; zijn relikwieën werden vervolgens teruggevonden door Venetiaanse matrozen en teruggebracht naar Bari, Italië. Een van de vingerkootjes van de heilige (de ringvinger) werd blijkbaar gestolen en teruggebracht naar Lotharingen.

Er is een andere traditie, vóór 1087 en wijdverspreid in het Germaanse gebied en zelfs daarbuiten, die zegt dat Sinterklaas het onderwerp was van een cultus uit de bisdommen Trier en Luik, onder impuls van de Kerk en de prinsen van het Germaanse rijk. We vinden zijn sporen in Kame-

Metz, Amiens, Watten, Arras... où il se serait opportunément substitué à d'anciennes divinités païennes.

De nombreux auteurs rapportent les récits de miracles opérés par saint Nicolas, ou ses prédécesseurs que sont Nicor, Näck, Nick, Nekkers. Le plus connu est celui de trois enfants coupés en morceaux par un boucher (un ogre), mis sept ans au saloir et ressuscités par le saint. Les exploits de ce saint sont fortement

rijk, Luik, Aken, Trier, Laon, Metz, Amiens, Watten, Atrecht... waar hij gemakkelijk oude heidense goden zou hebben vervangen.

Veel auteurs rapporteren verhalen over wonderen verricht door Sinterklaas, of zijn voorgangers, Nicor, Näck, Nick, Nekkers. De bekendste is die van drie kinderen die door een slager (een boeman) in stukken zijn gesneden, zeven jaar lang in een pekeltvat zijn gestopt en door de heilige weer tot leven zijn gewekt.

associés au milieu aquatique. En Flandre, le Nekker est un esprit des eaux qui hante les mares et les étangs. La Nekkerstore de Bergues rappelle les cris du génie des eaux. Le Nekker est attesté aussi à St-Omer, Boulogne, dans les Ardennes...

Dans son ouvrage sur Saint-Nicolas, Bernard Coussée montre que de nombreuses traditions d'Europe du Nord et particulièrement de Flandre sont intimement liées à ce mythe bien commode, qui a permis l'acceptation du message chrétien à une société très attachée à ses lieux sacrés, à ses fêtes solsticiales, à son carnaval, à ses légendes.

Quand saint Nicolas parcourt les airs sur sa monture pour distribuer des cadeaux dans les cheminées, on pense à Odin et à son cheval Sleipnir.

Saint Nicolas est-il alors le dernier avatar, le successeur d'Odin, mais aussi d'Apollon ou Lug, ses équivalents grec et celtique ?

Bernard Coussée. [Saint-Nicolas, histoire, mythe et légende.](#) Centre d'Etudes Mythologiques, 1999, 221 pp.

Alain Walenne

De heldendaden van deze heilige worden sterk geassocieerd met het watermilieu. In Vlaanderen is de Nekker een watergeest die in vijvers en vijvers rondspookt. De Nekkerstore in Sint-Winoksbergen herinnert aan de kreten van de watergeest. De Nekker wordt ook aangetroffen in St-Omaars, Bonen, in de Ardennen...

In zijn werk over Sinterklaas laat Bernard Coussée zien dat veel tradities uit Noord-Europa en vooral uit Vlaanderen nauw verbonden zijn met deze zeer bruikbare mythe, die de aanvaarding van de christelijke boodschap mogelijk maakte in een samenleving die zeer gehecht was aan haar heilige plaatsen zonnwendefestivals, aan haar carnivals, aan haar legendes.

Als Sinterklaas op zijn paard door de lucht reist

om cadeautjes uit te delen in schoorstenen, denken we aan Odin en zijn paard Sleipnir. Is Sinterklaas dan de laatste avatar, de opvolger van Odin, maar ook van Apollo of Lug, zijn Griekse en Keltische equivalenten?

Bernard Coussée. [Saint-Nicolas, histoire, mythe et légende.](#) Centre d'Etudes Mythologiques, 1999, 221 pp.

Alain Walenne

vertaling Gilbert Allemeesch

La Flandre se souvient : Joseph Schrevel, travailleur obligatoir à Breslau

La vie de mon oncle fait l'objet d'un livre à paraître début avril 2025 pour le 80ème anniversaire de sa mort à Breslau en Allemagne, ville rendue à la Pologne à la libération sous le nom de Wrocław.

Joseph Schrevel naît en 1922, à Tétéghem, près de Dunkerque, dans une famille de douaniers.

Il arrive à Godewaersvelde avec ses parents et sa sœur en 1930.

Dès l'âge de 10 ans, il est pensionnaire au collège municipal d'Armentières. Les vacances au village avec les copains sont joyeuses, mais la guerre vient bouleverser cette belle harmonie.

Les études sont arrêtées en 1942 et Joseph devient intérimaire à la Poste de Lille.

En juin 43, Joseph et ses collègues postiers de la classe 42 sont envoyés dans le cadre du S.T.O. (Service du Travail Obligatoire) à Breslau, en Allemagne, pour travailler à la Poste allemande.

Une nouvelle vie commence, dans une chambre d'une cinquantaine de postiers, dont cinq copains de Flandre, un de Bergues, deux d'Hazebrouck, un de Saint-Omer et un de Dunkerque.

Joseph envoie à ses parents, jusqu'en août 1944, une centaine de lettres et, en janvier 1945, les offensives russes transforment Breslau en forteresse. Il se dévoue à rendre visite aux blessés français, dans les différents hôpitaux de la ville. Le 2 avril 1945, lundi de Pâques, une bombe russe tombe sur la voûte de la cave où Joseph s'est réfugié avec deux cents autres français...

Les parents n'ont plus de nouvelles de leur fils, l'Armistice est signé et les prisonniers reviennent peu à peu au village, mais Joseph manque toujours...

Il faudra six années de démarches aux parents de Joseph pour connaître les détails du drame et pouvoir honorer la mémoire de leur fils au cimetière du village.

Vlaanderen herinnert zich: Joseph Schrevel, verplicht tewerkge- stelde in Breslau

Het leven van mijn oom is het onderwerp van een boek dat begin april 2025 zal verschijnen ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van zijn dood in Breslau in Duitsland, een stad die na de bevrijding naar Polen terugkeerde onder de naam Wrocław.

Joseph Schrevel werd geboren in 1922, in Tetegem, vlakbij Duinkerke, in een familie van douanebeamten.

Hij arriveerde in 1930 met zijn ouders en zijn zus in Godewaersvelde.

Vanaf zijn tiende ging hij naar het pensionaat van het gemeentelijk college van Armentiers. De vakanties in het dorp met vrienden waren vreugdevol, maar de oorlog kwam deze prachtige harmonie verstoren. In 1942 werden de studies stopgezet en werd Joseph interimaris bij het postkantoor van Rijsel.

In juni 43 werden Joseph en zijn collega-postbodes uit klas 42 in het kader van de verplichte te-

werkstelling naar Breslau in Duitsland gestuurd om er bij de Duitse post te gaan werken.

Een nieuw leven begon, in een slaapzaal met een vijftigtal postbodes, waaronder vijf vrienden uit Vlaanderen, één uit Sint-Winoksbergen, twee uit Hazebroek, één uit Sint-Omaars en één uit Duinkerke.

Joseph stuurde zijn ouders tot augustus 1944 ongeveer honderd brieven. Toen in januari 1945 Russische offensieven Breslau in een fort veranderden, wijdde hij zich aan het bezoeken van de gewonde Fransen in de verschillende ziekenhuizen van de stad. Op 2 april 1945, paasmaandag, viel een Russische bom op het gewelf van de kelder waar Jozef met tweehonderd andere Fransen zijn toevlucht had gezocht...

De ouders ontvingen geen nieuws meer van hun zoon. De wapenstilstand werd getekend en de gevangenen keerden geleidelijk aan terug naar hun dorp, maar Jozef bleef nog steeds vermist...

Philippe Caeyseele

Het zal zes jaar van inspanning vergen voordat Josephs ouders de details van de tragedie te weten komen en de nagedachtenis van hun zoon op de dorpsbegraafplaats kunnen eren.

Philippe Caeyseele Vertaling Gilbert Allemeesch

Livr'arbitres

Edition

La revue littéraire *Livr'arbitres* consacre son n°45 principalement au poète italien Gabriele D'Annunzio, « le prophète borgne » (1863-1938). Elle consacre aussi 35 pages de son « *Tour de France littéraire* » à la Flandre, l'Artois, le Hainaut et la Picardie. Quinze chroniqueurs pour une vingtaine de portraits, dont ceux de Michel De Swaen, Andries Steven, Albert Samain, Marie Gevers, Joseph Dezitter, Mabille de Poncheville, Germaine Acremant, l'abbé Jean-Marie Gantois, Maxence Van der Meersch, Andrée Brunin. Des portraits trop brefs, mais suffisants pour donner aux lecteurs français une idée de l'originalité de nos écrivains (au sens large) et l'envie d'en savoir plus sur certains...

Livr'arbitres n° 45. 170 p. 13€. www.livrarbitres.com

Alain Walenne

Livr'arbitres

Editie

Het literaire tijdschrift *Livr'arbitres* wijdt nummer 45 vooral aan de Italiaanse dichter Gabriele D'Annunzio, 'de eenogige profeet' (1863-1938). Het wijdt ook 35 pagina's van zijn "*Literaire Tour de France*" aan Vlaanderen, Artesië, Henegouwen en Picardië. Vijftien kroniekschrijvers voor een twintigtal portretten, waaronder die van Michel De Swaen, Andries Steven, Albert Samain, Marie Gevers, Joseph Dezitter, Mabille de Poncheville, Germaine Acremant, E.H. Jean-Marie Gantois, Maxence Van der Meersch, Andrée Brunin. Te korte portretten, maar voldoende om de Franse lezers een idee te geven van de originaliteit van onze schrijvers (in brede zin) en het verlangen om meer te weten over sommigen...

Livr'arbitres nr. 45. 170 p. 13 €. www.livrarbitres.com

Alain Walenne vertaling Gilbert Allemeesch

La Cathédrale des faubourgs

La « cathédrale des faubourgs » se situe dans le vieux quartier flamandophone du Haut-Pont à Saint-Omer qui façonna l'identité maraîchère de la ville. Inaugurée en 1859, l'église de l'Immaculée-Conception comportait un mobilier d'inspiration néogothique assez remarquable. De 2014 à 2018, la restauration complète de l'église, intérieur et extérieur, avait été prise en charge par la municipalité de Saint-Omer puisque le bâtiment n'était pas protégé au titre des monuments historiques. La facture s'élevait à près de 5 millions d'euros.

Désarroi et tristesse

Dans la nuit du 1er au 2 septembre 2024, un

De kathedraal van de buitenwijken

De "kathedraal van de buitenwijken" bevindt zich in de oude Vlaamstalige wijk Haut-Pont (Hoge Brigge) in Sint-Omaars, die de broekers (tuinbouwers) identiteit van de stad vormgaf. De Onbevleete Ontvangeniskerk, ingehuldigd in 1859, beschikte over opmerkelijk neogotisch geïnspireerd meubilair. Van 2014 tot 2018 werd de volledige restauratie van de kerk, zowel binnen als buiten, uitgevoerd door de gemeente Sint-Omaars, aangezien het gebouw niet beschermd was als historisch monument. De rekening bedroeg bijna 5 miljoen euro.

Ontzetting en verdriet

In de nacht van 1 op 2 september 2024 werd

incendie criminel fut allumé vers 4h30. L'arrivée dans un premier temps de 90 pompiers, contingent rapidement porté à 120, ne suffit pas à le circonscrire et les flammes gagnèrent la nef latérale puis la nef centrale. La charpente en bois brûla entièrement, sauf la partie du clocher ayant une armature métallique. Celle-ci fondit néanmoins sous la chaleur du brasier et, après être restée un temps suspendue, tomba vers 15h30 le lundi à l'intérieur de l'église, sans davantage endommager les murs.

Photo Mairie de Saint-Omer

rond 04.30 uur brand gesticht. De tussenkomst van 90 brandweerlieden, een contingent dat snel werd uitgebreid tot 120, was niet genoeg om de brand onder controle te houden en de vlammen verspreidden zich in de zijbeuk en vervolgens naar de middenbeuk. Het houten gebinte brandde volledig af. Het metalen gebinte van de klokkentoren hield een tijdje stand, maar smolt onder de hitte van de brand en viel, de maandag rond 15.30 uur neer in de kerk, zonder de muren verder te beschadigen.

« L'unité de sauvegarde des œuvres a été engagée, mais aucune œuvre d'art n'a pour le moment été recensée sur place », précisa la Préfecture. Après la destruction totale du grand orgue de la cathédrale de Nantes en juillet 2020, c'est celle de l'instrument audomarois construit par Joseph Merklin et inauguré en 1861 qu'il nous faut déplorer. Il a été emporté par l'effondrement du clocher et n'a pas survécu.

Orgue Mercklin orgel

“De dienst voor kunstbehoud is ingeschakeld, maar momenteel is er nog geen enkel kunstwerk ter plaatse gerecenseerd”, aldus de prefectuur. Na de totale verwoesting van het grote orgel van de kathedraal van Nantes in juli 2020 moeten we het Audomaarse instrument, gebouwd door Joseph Merklin en ingehuldigd in 1861, betreuren. Het werd meegesleurd door de ineenstorting van de klokkentoren en overleefde het niet.

Une résurrection en vue

La cagnotte lancée par la Fondation du patrimoine a récolté plus de 135 000 euros. La ville a également reçu un don d'un million d'euros de la part de la Fondation Dassault Histoire et Patrimoine. Un échafaudage de 70 tonnes et de 30 mètres de hauteur entoure désormais l'église et sera recouvert afin de protéger l'édifice des intempéries durant les travaux de reconstruction qui devraient commencer en avril 2025.

Damien Top

Een wederopstanding in zicht

De inzameling gelanceerd door de Erfgoedstichting bracht ruim 135.000 euro op. De stad ontving ook een donatie van een miljoen euro van de Stichting Geschiedenis en Erfgoed van Dassault. Een bouwsteiger van 70 ton en 30 meter hoog omringt nu de kerk en zal worden afgedekt om het gebouw te beschermen tegen slecht weer tijdens de wederopbouwwerkzaamheden die in april 2025 zouden moeten beginnen.

Damien Top

vertaling Gilbert Allemeesch

Sombres clochers de Gand

Sombres clochers de Gand, de Bruges ou de Lille !
Vous lancez à tout rompre un éternel sanglot,
Longtemps, immensément sous le ciel immobile
Ou les nuages bas qui roulent comme un flot.

Voici Novembre au seuil des mornes plaines,
Voici Novembre où règnent les longs soirs
Et les jours gris aux lancinantes peines
– Et le grand bruit des tambours des géhennes !
Et de lourds désespoirs !

On n'entend plus, dans la brume et dans l'ombre,
Que grondements et sirènes au loin ;
Des arbres morts craquant dans un bois sombre
Et de longs vols d'oiseaux qui fuient, sans fin,
Le souvenir d'éternelles absences...

Et le glas
Qui sonne tout bas
De nos dernières espérances.

Sonnez, sonnez, cloches et carillons,
Vous qui montez des profondes ténèbres !
Semez, semez, à tous les horizons,
Vos longs cris sourds et vos marches funèbres !

Car c'est le chant des aubes monotones,
Des jours trop las qui s'enfuient dans les cieux,
Du gris sans fin sur les canaux brumeux,
Des mornes vents, des rivières atones
– Et des pendus, des noyés des canaux,
Des suicidés aux espoirs les plus beaux
Qui se disaient : « Le temps viendra du grand repos

Au fond du précipice ;
Il faudra bien qu'un jour on en finisse. »
Et nous leur ferons nos tristes adieux,
Nous qui serons restés encore,
Calmes à jamais, en fermant les yeux
Sur le monde qui s'évapore.

Sonnez, sonnez, cloches et carillons !
Sonnez, sonnez, à tous les horizons !

Car nous oublierons la tristesse
Des jours de songes et d'horreur ;
Surtout, nous aurons la paresse
De souffrir, et la grande peur
De l'abîme sans fin qui s'ouvre
Sous les pas des pauvres damnés :
Enfer, renaissance – ou le gouffre
De toutes les immensités !

Jean Hautepierre,
Le Testament de la licorne,
éditions Unicité, 2020.

Sombere torens van Gent

Sombere torens van Gent, Brugge of Rijsel!
Uw klokken slaken een eeuwige zucht,
onmetelijk lang onder de stille hemel
of onder de wolken van een lage lucht.

Hier is november, de drempel van somber gebied,
Hier is november waar lange avonden heersen
En grijze dagen met zeurend verdriet
– En de helletrom met zijn treurlied!
En de wanhoop die kan overheersen!

In schaduw en mist is al wat we horen
alleen wat gedreun, een sirene in de verten,
en in donkere bossen kraken oude bomen.
Zwermen van vogels die eindeloos vluchten
voor de heugenis aan eeuwig verdwijnen...

En zachtjes klinkt
de doodsklok
van onze laatste hoop.

Galm en luid, beiaard en klokken
die oprijzen uit de duisternis!
Verspreid naar alle horizonten,
uw doffe lied voor een begrafenis!

Want het is het lied van saaie morgenstonden,
van duffe dagen wegvliedend in de lucht.
Eindeloos grijs op mistige kanalen,
sombere winden, rivieren zonder drift
– En de gehangenen, de verdrinkenen in de vaarten,
zelfmoordenaars met mooie hoop

Die dachten: "De tijd komt voor een grote rust
Op de bodem van het ravijn;
Eens zullen we er een eind aan moeten maken. »
En wij zullen treurig afscheid van ze nemen,
Wij die nog zullen blijven,
Rustig voor altijd, de ogen sluitend
voor de wereld die vervliegt.

Galm en luid, beiaard en klokken!
Galm en luid naar alle kanten!

Want we zullen het verdriet vergeten
van de dagen vol dromen en gruwen;
Vooral zullen we uit luiheid vermijden
nog te lijden, en de angsten schuwen
voor de eindeloze kloof op de voorgrond,
onder de voeten van arme verdoemden:
Hel, wedergeboorte – of de afgrond
van alle onmetelijkheden!

Jean Hautepierre,
Le Testament de la licorne,
éditions Unicité, 2020.

vertaling Gilbert Allemeesch

Magnifique trouvaille pour le patrimoine lillois

Le 20 septembre 2024, les mécènes et bénévoles des *Amis des Musées de Lille* ont eu le privilège de découvrir un objet qu'ils ont contribué à acquérir, emblématique du patrimoine lillois. Christian Moinet, président des *Amis des Musées de Lille*, et Benoît Cordonnier, arrière-petit-fils du célèbre architecte Louis-Marie Cordonnier (voir *Bulletin n° 11* – septembre 2022 du CASK), ont révélé la découverte de la maquette du Palais de la Bourse de Lille chez un antiquaire bruxellois.

Prachtige vondst voor het erfgoed van Rijsel

Op 20 september 2024 hadden beschermheren en vrijwilligers van de Vrienden van de Musea van Rijsel het voorrecht een voorwerp te ontdekken dat zij hielpen verwerven, symbolisch voor het erfgoed van Rijsel. Christian Moinet, voorzitter van de *Vrienden van de Musea van Rijsel*, en Benoît Cordonnier, achterkleinzoon van de beroemde architect Louis-Marie Cordonnier (zie *Nieuwsbrief nr. 11* – september 2022 van de CASK), onthulden de ontdekking van de maquette van het Paleis van de Beurs van Rijsel bij een Brusselse antiquair.

photo Brice Hourmilougue LinkedIn

Cette maquette a été réalisée en 1909 à la demande de la municipalité lilloise pour être présentée aux citoyens de la ville lors de la pose de la première pierre de l'édifice le 13 avril 1910. Puis elle avait disparu, pour être retrouvée par hasard plus d'un siècle plus tard, dans un état exceptionnel de conservation. Bois sculpté et peint, lucarnes, balcons en fer, rien ne manque. Le beffroi mesure 165 cm, les façades 200 cm pour l'une, et 255 cm pour l'autre. L'antiquaire qui la possédait envisageait de la vendre... aux Etats-Unis, mais a accepté de la céder aux *Amis des Musées de Lille* et à Benoît Cordonnier, descendant de l'architecte.

Une nouvelle édition augmentée de l'ouvrage *Louis-Marie Cordonnier, infatigable bâtisseur*, de Bruno Vouters et Benoît Cordonnier, est disponible au prix de 39€.

Alain Walenne

Deze maquette werd in 1909 gemaakt op verzoek van de gemeente Rijsel om aan de burgers van de stad te worden gepresenteerd tijdens de eerste steenlegging van het gebouw op 13 april 1910. Daarna verdween het, om bij toeval weer te worden gevonden, een eeuw later, in een uitzonderlijke staat van conservering. Gesneden en geschilderd hout, dakkapellen, ijzeren balkons, er ontbreekt niets. Het belfort meet 165 cm, de gevels 200 cm voor de ene en 255 cm voor de andere. De antiquair die het bezat, was van plan het te verkopen... in de Verenigde Staten, maar stemde ermee in het over te laten aan de *Vrienden van de Rijselse Musea* en aan Benoît Cordonnier, een afstammeling van de architect.

Een nieuwe uitgebreide editie van het boek *Louis-Marie Cordonnier, infatigable bâtisseur* (de onvermoeibare bouwer), door Bruno Vouters en Benoît Cordonnier, is verkrijgbaar voor de prijs van € 39.

Alain Walenne vertaling Gilbert Allemeesch

Présentation d'autres associations :

Voorstelling andere verenigingen:

L'Association Mémoire de l'abbé Lemire

Vereniging ter nagedachtenis aan E.H. Lemire

1- Son histoire : Elle est intimement liée à la maison de l'abbé Lemire. Jules Lemire y vécut de 1900 à 1928 en tant que député dès 1893, puis député-maire en 1914. Ensuite, ce bâtiment connut diverses fortunes. Il abrita des services, fut utilisé comme logement par des prêtres. Ce temps fut synonyme d'absence d'entretien sérieux. Seules deux pièces furent préservées dans leur état d'origine : le bureau de l'abbé et sa chapelle. Il l'avait stipulé dans son testament. La maison n'était ouverte que quelques heures par an, lors des journées du patrimoine. À sa retraite, Gilbert Louchart, petit-neveu de l'abbé jugea cette situation insupportable. Il créa l'asso-

1- Zijn geschiedenis: Deze is nauw verbonden met het huis van E.H. Lemire. Jules Lemire woonde er van 1900 tot 1928, eerst als volksvertegenwoordiger, wat hij was sedert 1893, en vervolgens als volksvertegenwoordiger-burgemeester vanaf 1914. Daarna werd dit gebouw gebruikt voor verschillende doeleinden. Het huisvestte diensten en werd gebruikt als logies voor priesters. In die periode werd het gebouw niet goed onderhouden. Slechts twee kamers bleven in hun oorspronkelijke staat bewaard: het kantoor van de priester en zijn kapel. Hij had het in zijn testament vastgelegd. Het huis was slechts een paar uur per jaar open, tijdens erfgoeddagen. Bij zijn pensionering vond Gilbert Louchart,

ciation en 1999, avec Maître Decamps, et convainquit la municipalité de l'époque¹ de rendre vie à la maison et de l'ouvrir chaque premier dimanche après-midi du mois.

2- Ses débuts : Gilbert Louchart devint le premier président naturel de l'association. Il s'entoura d'un groupe très motivé et de représentants des Jardins ouvriers. Les premiers objectifs furent d'aménager une salle d'accueil avec vidéo, de récupérer le mobilier du bureau que le député Jules Lemire occupa à Paris² pendant 35 années, de réaliser des copies des écrits de l'abbé conservés aux archives municipales, d'éditer deux bulletins par an. Un peu à la fois, des conférences furent proposées, Jean-Marie Delambre réalisa une dizaine de films sur la vie de l'abbé, son époque, la guerre à Hazebrouck, etc. Toutes ces actions visant à ce que la vie, la pensée et l'œuvre de Jules Lemire ne tombent pas dans l'oubli.

3- Ses objectifs : Ils respectent la volonté des fondateurs. Il s'agit de faire connaître la vie de l'abbé Lemire, son action parlementaire, les Jardins ouvriers. Le but est aussi de préserver les collections de meubles, livres, écrits et de les mettre en valeur. L'association a pour rôle d'animer la maison-musée. Pour cela, elle participe aux actions nationales ou locales comme Nos Musées ont du goût, Musique au Musée, Les journées du Patrimoine, etc. Des visites théâtralisées permettent une approche plus ludique des contenus. Des activités à destination des enfants sont aussi proposées. Enfin, l'association se déplace auprès des publics empêchés. Elle est membre du réseau Muzéa, du Réseau des maisons d'écrivain. Elle organise régulièrement des ateliers d'écriture.

4- Lemire 2028 : L'année 2028 sera celle du centenaire de la mort de l'abbé. C'est pourquoi l'extension de la maison-musée doit commencer en 2025. Ce sera le moment de repenser le parcours de visite en valorisant les collections et en créant une nouvelle scénographie, travail amorcé en 2023.

Jules Lemire était un amoureux de la Flandre. Homme du peuple, Député pour le peuple, il a

de achterneef van Lemire, deze situatie ontoelaatbaar. Hij richtte de vereniging op in 1999, samen met Maître Decamps, en overtuigde de toenmalige gemeente¹ om het huis weer tot leven te wekken en het elke eerste zondagmiddag van de maand open te stellen.

2- Beginperiode: Gilbert Louchart werd de eerste natuurlijke voorzitter van de vereniging. Hij omringde zich met een zeer gemotiveerde groep en vertegenwoordigers van de Arbeiderstuinen. De eerste doelstellingen waren het inrichten van een ontvangstruimte met video, het terughalen van het meubilair uit het kantoor dat Jules Lemire als volksvertegenwoordiger 35 jaar lang in Parijs² bewoonde, het maken van kopieën van de geschriften van de priester die in het gemeentearchief worden bewaard, het publiceren van twee nieuwsbrieven per jaar. Beetje bij beetje werden er conferenties aangeboden, Jean-Marie Delambre maakte een tiental films over het leven van de priester, zijn tijd, de oorlog te Hazebroek, enz. Al deze acties hebben tot doel ervoor te zorgen dat het leven, de gedachten en het werk van Jules Lemire niet in de vergetelheid raken.

3- De doelstellingen: ze respecteren de wil van de oprichters. Het gaat over het bekendmaken van het leven van E.H. Lemire, zijn parlementair werk, de Arbeiderstuinen. Het doel is ook om de collecties meubels, boeken, geschriften te behouden en tentoon te stellen. De rol van de vereniging is het animeren van het huismuseum. Hiervoor neemt zij deel aan nationale of lokale acties zoals Onze Musea Hebben Smaak, Muziek in het Museum, Open Monumentendagen, etc. Theatrale rondleidingen maken een meer speelse benadering van de inhoud mogelijk. Er worden ook activiteiten voor kinderen aangeboden. Ten slotte verplaatst de vereniging zich naar het publiek dat niet kan komen. Ze is lid van het Muzéa-netwerk, van het Netwerk van Schrijvershuizen. Ze organiseert regelmatig schrijfworkshops.

4- Lemire 2028: Het jaar 2028 zal de honderdste verjaardag zijn van de dood van Lemire. Daarom moet de uitbreiding van het huismuseum in 2025 beginnen. Dit zal het moment zijn om de

¹ Maurice Sergheraert fut maire de 1983 à 1995.

Maurice Sergheraert was burgemeester van 1983 tot 1995.

² 26, rue Lhomond à Paris.

beaucoup écrit sur l'amour qu'il portait à sa terre. Il apprit le flamand avant de se présenter à la députation car il voulait parler la langue du peuple. C'est cet homme d'exception que l'association veut préserver de l'oubli.

Jean-Philippe Le Guevel, Président

Président : Jean-Philippe Le Guevel
Nombre d'adhérents : 150
Coût de l'adhésion : 15 euros par an
Adresse : 5, ter, square St Eloi 59190 Hazebrouck
Contact : jp.leguevel@orange.fr
Retrouvez l'Association Mémoire de l'abbé Lemire :
- Site internet : <https://www.memoire-abbe-lemire.fr/>
- Page Facebook: <https://www.facebook.com/groups/memoirelemire>

Abbé
Lemire

E.H.
Lemire

bezoekroute te heroverwogen door de collecties te herwaarderen en een nieuwe scenografie te creëren, waarvan de werkzaamheden in 2023 zijn gestart.

Jules Lemire was een liefhebber van Vlaanderen. Als man van het volk, vertegenwoordiger van het volk, schreef hij veel over de liefde die hij had voor zijn land. Hij leerde Vlaams voordat hij zich kandidaat stelde als volksvertegenwoordiger, omdat hij de taal van het volk wilde spreken. Het is deze bijzondere man die de vereniging voor de vergetelheid wil behoeden.

Jean-Philippe Le Guevel, Voorzitter
vertaling Gilbert Allemeesch

Voorzitter: Jean-Philippe Le Guevel
Aantal leden: 150
Kosten lidmaatschap: 15 euro per jaar
Adres: 5, ter, square St Eloi 59190 Hazebrouck
Contact: jp.leguevel@orange.fr
Vind de vereniging ter nagedachtenis van E.H. Lemire:
- Website: <https://www.memoire-abbe-lemire.fr/>
- Facebook-pagina: <https://www.facebook.com/groups/memoirelemire>

Prix du Comité pour la Flandre française

Lors d'une session académique à Roulers le 17 novembre 2024, le Comité pour la Flandre française a décerné le 6e Prix Luc Verbeke et le 15e Prix Vital Celen.

Avec le prix Vital Celen, le KfV souhaite récompenser une personne ou une association en Flandre française qui a contribué de manière méritoire à la diffusion de la langue ou de la culture néerlandaise. Cette fois, le prix a été remis à Jocelyne Willencourt, présidente de la Maison de la Bataille 1677 de Noordpeene.

Le Prix Luc Verbeke rend hommage aux publicistes des deux côtés de la frontière qui ont contribué à une meilleure connaissance de la Flandre française par une publication de qualité destinée à un large public. Il y a deux gagnants à chaque fois. Le prix de la langue française a été décerné à Jean-Louis Marteel pour son « *Cours de flamand. Het Vlaams dan men ouders klappen* ».

Prijzen van het Komitee voor Frans-Vlaanderen

Op een academische zitting te Roeselare op 17 november 2024 heeft het Komitee voor Frans-Vlaanderen de 6e Luc Verbekeprijs en de 15e Vital Celenprijs uitgereikt.

Met de Vital Celenprijs wil het KfV een Frans-Vlaming(e) of een Frans-Vlaamse vereniging bekronen die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor de verspreiding van de Nederlandse taal of het Nederlandse cultuurbewustzijn. Dit keer werd de prijs uitgereikt aan Jocelyne Willencourt, voorzitter van Het Huis van de Slag 1677 in Noordpeene.

De Luc Verbekeprijs wordt toegekend als eerbetoon aan publicisten aan weerszij van de grens die met een kwaliteitsvolle publicatie voor een ruim publiek een bijdrage hebben geleverd tot een betere kennis van Frans-Vlaanderen. Er zijn telkens twee prijswinnaars. De Franstalige prijs ging naar Jean-Louis Marteel voor zijn "*Cours de flamand. Het Vlaams dan men ouders klappen*".

Le prix de langue néerlandaise a été décerné à Mark Ingelaere pour ses interviews filmées « *Frans-Vlaanderen. Streektaal* ».

Depuis que ce bulletin existe, nous avons toujours annoncé les vidéos les plus récentes de Mark Ingelaere dans la section *La langue régionale de Flandre française*. Dans sa *laudatio*, le président du KfV, Johan Strobbe, a déclaré qu'il y a dix-sept ans, Mark Ingelaere était entré en contact avec Cyriel Moeyaert, le linguiste qui a travaillé toute sa vie avec et pour la Flandre française. Moeyaert a été président de la KfV pendant un certain temps et a également été pendant quelques mois président d'honneur de notre cercle au cours de notre première année. Mais ce centenaire est décédé en 2020. Moeyaert est allé parler avec le peuple flamand de France et a rédigé un dictionnaire du dialecte de Flandre française. Ingelaere accompagna Moeyaert et l'étincelle du langage se répandit. Avec ses interviews vidéo, Mark Ingelaere poursuit l'œuvre de son maître. Avec près de 500 vidéos, il a collecté une multitude de données sur un dialecte en voie de disparition. Les entretiens ne sont pas seulement importants pour les aspects linguistiques, mais aussi pour les aspects historiques, socio-économiques et folkloriques. L'utilisation d'une chaîne YouTube garantit une très large diffusion auprès des jeunes et des moins jeunes, partout dans le monde. Son travail est étudié par diverses universités et inspire les auteurs qui publient sur la Flandre française, comme récemment le journaliste néerlandais Erik Driessen, dont nous avons annoncé le livre dans le précédent bulletin.

Cette célébration s'est déroulée en collaboration entre la KfV et le Marnixring et a été agrémentée d'une prestation d'Yvers Bondue qui a chanté des chansons d'Edmonde Vanhille.

Gilbert Allemeesch

De Nederlandstalige prijs ging naar Mark Ingelaere voor zijn gefilmde interviews "*Frans-Vlaanderen. Streektaal*".

Zolang als deze nieuwsbrief bestaat hebben we telkens de recentste video's van Mark Ingelaere aangekondigd in de rubriek *De Frans-Vlaamse Steektaal*. In zijn *Laudatio* vertelde de voorzitter van het KfV, Johan Strobbe, dat Mark Ingelaere zeventien jaar geleden in contact kwam met Cyriel Moeyaert, de taalkundige die zijn leven lang in de weer was met en voor Frans-Vlaanderen. Moeyaert was een tijdlang voorzitter van het KfV en was in ons startjaar ook gedurende enkele maanden erevoorzitter van onze kring. Maar deze honderdjarige is gestorven in 2020. Moeyaert ging met de Frans-Vlamingen praten en stelde een Frans-Vlaams woordenboek samen. Ingelaere vergezelde Moeyaert en de taalvonk sloeg over. Met zijn video-interviews zette Mark Ingelaere het werk van zijn meester verder. Met zijn bijna 500 video's verzamelde hij een schat aan gegevens over een dialect dat verdwijnt. De interviews zijn overigens niet enkel van belang voor het taalkundige, maar ook voor het historische, het sociaaleconomische en het volkskundige. Het gebruik van een YouTube-kanal zorgt voor een zeer ruim bereik bij jong en oud, waar ook ter wereld. Zijn werk wordt bestudeerd door verschillende universiteiten en levert inspiratie voor auteurs die over Frans-Vlaanderen publiceren, zoals nu recent de Nederlandse journalist Erik Driessen van wie we het boek aankondigden in vorige Nieuwsbrief.

Deze viering verliep in samenwerking tussen het KfV en de Marnixring en werd opgeluisterd door een optreden van Yvers Bondue die liederen zong van Edmonde Vanhille.

Gilbert Allemeesch

Coopération intercommunale entre Poperinge et Hazebrouck

Pour un état des lieux de la coopération transfrontalière entre la Flandre française et le Westhoek belge, nous renvoyons à l'article de Nicolas Montard paru dans le numéro 7 de *Septentrion* 2023 et reproduit dans [les plats pays](#) et dans

Intergemeentelijk samenwerkingsverband Poperinge-Hazebroek

Voor een stand van zaken betreffende de grensoverschrijdende samenwerking tussen Frans-Vlaanderen en de Belgische Westhoek verwijzen we graag naar het artikel van Nicolas Montard dat verschenen is in nummer 7 van *Septentrion*

[de lage landen](#).

Dans ce court article, nous souhaitons nous concentrer sur la collaboration entre Hazebrouck et Poperinge. En juillet 2023, ces deux communes ont signé une charte intercommunale dont l'objectif est la coopération entre les habitants de toutes les générations, les associations et les administrations. Ces deux villes, qui partagent une histoire et un mode de vie communs, se confrontent souvent à des préoccupations similaires et communes sur lesquelles elles souhaitent travailler ensemble et apprendre l'une de l'autre. Tout cela s'inscrit dans la réglementation européenne existante.

La collaboration peut couvrir un large éventail de domaines tels que le sport, la culture, la communication, l'environnement, le tourisme et les services publics.

[Frank Allacker](#), membre du conseil d'administration du Cercle Andries Steven, est aussi membre du comité de liaison/jumelage et de coopération transfrontalière de la ville de Hazebrouck. Toute personne souhaitant plus d'informations ou ayant des suggestions pour un projet collaboratif peut le contacter.

Gilbert Allemeesch

2023 en overgenomen in [les plats pays](#) en in [de lage landen](#).

In dit kort artikel willen we focussen op de samenwerking tussen Hazebroek en Poperinge. In juli 2023 hebben die twee gemeenten een samenwerkingsverband getekend. Men beoogt samenwerking van de inwoners van alle generaties, verenigingen en besturen. Deze twee gemeenten die een gemeenschappelijke geschiedenis en een gelijkaardige levensstijl hebben, ervaren vaak gelijkaardige en gemeenschappelijke bekommernissen waarrond ze willen samenwerken en van elkaar willen leren. Dit alles past in bestaande Europese regelgeving.

De samenwerking kan zich situeren op een breed palet van gebieden zoals sport, cultuur, communicatie, milieu, toerisme en openbare diensten.

[Frank Allacker](#), bestuurslid van de Andries Stevenkring is Lid van de Commissie Stedenbanden/Jumelages en Grensoverschrijdende Samenwerking van de Stad Hazebroek. Wie meer informatie wil of suggesties heeft voor een samenwerkingsproject kan zich dus best tot hem richten.

Gilbert Allemeesch

LA POÉSIE.
VOLCANIQUE

27e Printemps des Poètes
mars 2025

La poésie est un espace de liberté et de réflexion dans lequel résonnent le langage et la pensée. La poésie est également expansive et encourage à s'organiser, à publier, à se propager. La poésie est puissance, fantaisie, énergie, volcanique !

Dans le cadre du *Printemps des poètes 2025*, le Cercle Andries Steven organise en collaboration avec La Maison de la Bataille 1677 une soirée avec des poèmes en néerlandais et en flamand.

Poëzie is een ruimte van vrijheid en reflectie waarin taal en denken weerklinkt. Poëzie is ook expansief en zet aan tot organiseren, publiceren, propageren. Poëzie is kracht, fantasie, energie, vulkanisch!

In het kader van de *Lente van de dichters 2025* organiseren de Andries Stevenkring samen met Het Huis van de Slag 1677 een avond met gedichten in het Nederlands en het Vlaams.

Vous êtes invités le samedi 15 mars 2025 à 18h30. à la Maison de Bataille 1677 de Noordpeene.

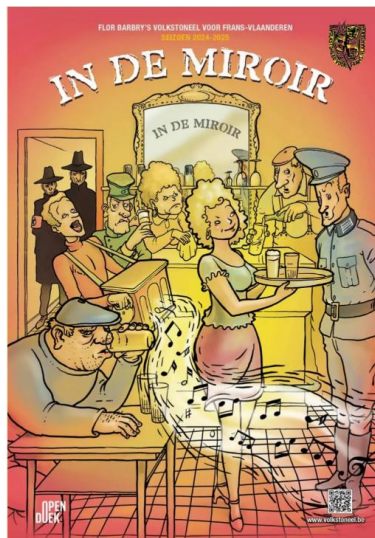
Chaque participant aura la liberté de déclamer des poèmes en néerlandais ou en flamand.

U bent uitgenodigd op zaterdag 15 maart 2025 om 18.30 u. in het Huis van de Slag 1677 in Noordpeene.

Elke deelnemer die dit wenst kan gedichten voordragen in het Nederlands of het Vlaams.

Théâtre populaire pour la Flandre française de Flor Barbry

Il y a exactement 70 ans que le Théâtre populaire de Flor Barbry pour la Flandre française a vu le jour. Oui, cette saison il a 70 ans. Cet événement festif justifie donc la reprise d'un succès antérieur. Et comme cette année est aussi le 80e anniversaire de la libération de nos régions du fascisme allemand, de la fin de la Seconde Guerre mondiale, le choix s'est vite fait. À l'occasion de ces deux anniversaires, leur propre auteur et metteur en scène a, en toute logique, opté pour « Dans le Miroir », une histoire populaire, tragicomique.

Vous pouvez consulter le calendrier complet des représentations, s'étalant de Noordpeene à Bruges, sur leur [site Internet](#). La dernière représentation aura lieu à Westouter le 2 mars 2025.

Gilbert Allemeesch

Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans-Vlaanderen

Het is dit seizoen precies 70 jaar geleden dat Flor Barbry's Volkstoneel voor Frans Vlaanderen het levenslicht zag. Jawel, ze bestaan 70 jaar. Dat feestelijk gegeven rechtvaardigt dan ook een herneming van een vroeger succes. En aangezien het dit jaar ook precies 80 jaar geleden is dat onze contreien bevrijd werden van het Duitse fascisme, het einde van de Tweede Wereldoorlog, was de keuze vlug gemaakt. Naar aanleiding van beide verjaardagen opteerde hun huisauteur en regisseur logischerwijze voor " In de Miroir ", een tragikomisch volksverhaal.

Men kan de volledige speelkalender, met optredens van Noordpeene tot Brugge, raadplegen op hun [webstek](#). De laatste voorstelling is in Westouter op 2 maart 2025.

Gilbert Allemeesch

Initiatives culturelles

- Antwerpen / Anvers - Museum De Reede - [Dürer in Antwerpen](#) (info) – 06.12.2024-31.03.2025
- Bailleul / Belle – LIHF / DIGV - [La bière, l'or des Flandres / Bier, het goud van Vlaanderen](#) – 21.09.2024-01.02.2025 (jeudi à samedi / donderdag tot zaterdag)
- Boulogne-sur-Mer / Bonen - Musée de Boulogne-sur-mer - [Comme un reflet d'opale...](#) - 08.07.2023-04.01.2026
- Boulogne-sur-Mer / Bonen - Musée de Boulogne-sur-mer - [Mini-expo #2 - Monde animal](#) – 02.04.2024-10.03.2025
- Brugge / Bruges – Hoofdbibliotheek Biekorf - [Vrouwen van Papier - 200 vrouwen, 200 verhalen, 600 brieven & Guido Gezelle](#) – 24.10.2024-04.01.2025
- Cassel / Kassel - Musée départemental de Flandre - [Bizarre. Vous avez dit Beaux-Arts](#) – Exposition permanente

Culturele initiatieven

- Cassel / Kassel – Musée de Flandre - [Brueghel & Van Balen : artistes & complices](#) – 17.05.2025-28.09.2025
 - Deinze – Mudel - [Emile Claus 2024 een lichtjaar](#) – 27.09.2024-26.01.2025
 - Dunkerque / Duinkerke – LAAC - [Diane VICTOR “Suie et cendre”](#) – 16.06.2024-05.01.2025
 - Lille / Rijsel – Hospice Comtesse - [Chambre 207 – Photographie](#) – 16.10.2024-02.02.2025
 - Lille / Rijsel - Palais des Beaux-Arts - [Expérience Raphaël video](#) – 18.10.2024–17.02.2025
 - Noordpeene/Noordpene – Maison de la bataille 1677 / [Huis van de Slag 1677 - Une soirée avec des poèmes en néerlandais et en flamand / Een avond met gedichten in het Nederlands en het Vlaams](#) – 15.03.2025
 - Roubaix / Robaais - La Piscine - [Mado Jolain \(1921-2019\), céramiste. Côté maison, côté jardin](#) – 22.06.2024-12.01.2025
 - Saint-Omer / Sint-Omaars - Musée de l'hôtel Sandelin – [Histoire et trésors de l'Audomarois](#) - Exposition permanente
-